

AVRUPA'DA SOSYAL BELEDİYESİCİLİK ANLAYIŞI VE TÜRKİYE*

IN EUROPE SOCIAL MUNICIPALITY APPROACH AND TURKEY

Yrd. Doç. Dr. Ceyda ŞATAF¹

Bilgehan MERMER²

ÖZ

Dünyadaki küreselleşme süreciyle toplumların karşılanması gereken sosyal ihtiyaçları sadece merkezi yönetim tarafından karşılanması artık imkansız bir hale gelmiştir. Bundan dolayı günümüzde belediyelerin üstlenmiş oldukları bir de “sosyal belediyecilik” misyonu vardır. Sosyal belediyecilik, merkezi idarenin yapmış olduğu hizmetleri, belediyelerin, kendi mali güçleri doğrultusunda yerel halka hizmet sunması olarak ifade edilmektedir. Bu çalışmada sosyal belediyecilik anlayışı Avrupa'daki bazı ülke örnekleri bağlamında incelendiğinde Fransa'da, sosyal sorumluluklar daha çok aile temelli olarak çözümlenir. İngiltere'de sosyal yardımlar ya da hizmetler sadece en fazla ihtiyacı olan bireylere sunulmaktadır. Almanya'da yardım ya da faydalar sadece emek piyasasında bulunan ya da bulunmuş kişilere sunulur. İsveç'te ise, hizmetlerden herhangi bir şart aranmaksızın, istisnasız toplumdaki tüm bireyler faydalanır. Türkiye'de sosyal belediyecilik olarak nitelendirilebilecek uygulamalar, 1970'lerden sonra hayata geçirilmeye başlamış ve 1990'lardan sonra artışa geçmiştir. Sosyal belediyecilik olarak nitelendirilebilecek hizmet düzeyinin düşük olduğu, tüm dezavantajlı kesimleri içeren bir kapsayıcılıkta olmadığı görülmektedir. Çalışma, Avrupa'daki bazı ülkelerin ve Türkiye'nin sosyal belediyecilik anlayışının belirlenmesine yönelik diğer çalışmalara katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Belediyecilik, Türkiye, Avrupa Ülkeleri.

JEL Sınıflandırma Kodları: H75, I38, H53.

ABSTRACT

It has become impossible for the central government to meet the social needs of the societies with globalization process in the world. Therefore, municipalities now have a mission of "social municipality". Social municipal services are defined as services provided by the central government, municipalities serving local communities in the direction of their financial forces. In this study, when social municipal understanding is examined in the context of examples of some countries in Europe, social responsibilities are mostly solved in France. In the UK, social benefits or services are only offered to the people who need it most. In Germany, benefits or benefits are only available to those who are found or found in the labor market. In Sweden, without exception, all individuals in the community benefit without exception. Applications that can be described as social municipalities in Turkey have been passed on to life after the 1970s and have increased since the 1990s. It appears that the level of service that can be described as social municipalism is low, not in a coverage that includes all disadvantaged segments. The study aims to contribute to the work of some European countries and other efforts to determine Turkey's social municipal understanding.

Keywords: Social Municipality, Turkey, European Countries.

JEL Classification Codes: H75, I38, H53.

* Bu çalışma Yrd. Doç. Dr. Ceyda Şataf danışmanlığında hazırlanan ve Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenen 4402 YL1-15 No'lu Yüksek Lisans Tez projesinden oluşturulmuştur.

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, ceydasataf@sdu.edu.tr

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı Yüksek Lisans Mezunu, bilgehan_mermer@hotmail.com

1. GİRİŞ

Refah devletinin yerele yansması olan sosyal belediyecilik; belediyelerin sosyal fonksiyonlarını arttıran ve sosyal yaşam içinde aktif hale gelmelerini sağlayan bir anlayıştır. Dünyada 1601 yılında çıkarılan “Yoksulluk Yasalarının” uygulanması ile başladığı düşünülen sosyal belediyecilik anlayışı, sosyal politika tarihinde önemli bir yere sahip olan İngiltere’de 19.yy da “belediye sosyalizmi” uygulamalarıyla başlamış ve 20. yüzyıl belediyeciliğine yön vermiştir. (Bayramoğlu, 2015: 34).

Türkiye’de yerel yönetim birimlerinden biri olan belediyelere, sosyal belediyecilik bağlamında birçok alanda görevler yüklenmiştir. Bu görevlerinin arasında, merkezi idareye yardımcı olmak, sağlık, eğitim, çevrenin korunması, işsiz, kimsesizlere ve yardıma muhtaç ailelere yardım etmek gibi görevler sayılabilir. Belediyeler halka en yakın birimler olmaları özelliği ile yardıma muhtaç aileleri kolaylıkla tespit edebilmekte, imkânları ve ürettiği politikalar doğrultusunda, yiyecek, giyecek, yakacak, vb. yardımlarla bu ailelere destek sağlayabilmektedirler.(Ateş, 2009: 90-92).

Çalışmada sosyal belediyeciliğin teorik temelleri verildikten sonra, Avrupa ülke örnekleri ve Türkiye bağlamında sosyal belediyecilik hizmetleri ve uygulamaları değerlendirilecektir.

2. SOSYAL BELEDİYECİLİĞİN TANIMI VE KAPSAMI

Serbest piyasa ekonomisinin getirdiği, insanların bireysel çıkarlarına odaklı yaşam ve ekonomik düzenlemeler nedeniyle ihtiyaç sahibi ya da “dezavantajlı” olarak nitelendirilen kesimlerin sorunları giderek artmaktadır. Bu gelişmelerle beraber devlete sosyal yardım, sosyal hizmet ve sosyal politika konusunda sorumluluklar yükleyen sosyal refah devleti anlayışı önem kazanmaktadır. Sosyal refah devleti refah düzeyi açısından mevcut farklılıkları gidermeye çalışmakta, sosyoekonomik hayatı yönlendirecek politikalar geliştirmekte, güçsüzlere, yoksullara, yardıma muhtaç kişilere hizmet götürecek sosyal kurumları kurmaktadır (Pektaş, 2010: 9). Türkiye gibi sivil toplum kuruluşlarının çok fazla gelişmediği, devletin sosyal fonksiyonlarının azaldığı ülkelerde; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet konusunu güçlendirmeye yönelik olarak yapılan çalışmaları yerel yönetimlerin üstlenmesi artık kaçınılmaz bir durum haline gelmiştir (Toprak ve Şataf, 2009: 15).

2.1. Sosyal Belediyeciliğin³ Tanımı

Sosyal belediyecilik; sosyal devletin, halka sunmakla görevli olduğu sosyal politikaya belediyelerin dahil edilmesidir. Sosyal belediyecilik, sosyal devletten uzaklaşmanın aracı değil, sosyal devletin yükünü yerine getiren sosyal hak anlayışını savunan bir yaklaşımdır (Uslu, 2013: 96).

Sosyal belediyecilik yaklaşımının temelleri 19. Yüzyılın sonlarında gelişen “sosyal devlet” anlayışına dayanmakta, özellikle sosyal demokrat partilerin iktidarda olduğu ülkelerde yerel yönetimlerin daha çok önemsendiği görülmektedir. Örneğin Fransa’da Saint-Nazaire belediyesi kendisini “municipalite sociale”(sosyal belediye) olarak tanımlamaktadır. Bu tür hizmetler yerel yönetimler tarafından ve yerel yönetimlerle işbirliği içinde sivil toplum kuruluşları ve kiliseler tarafından yapılmaktadır. (Beki, 2008: 31).

Türkiye’de ise sosyal belediyecilik kavramı akademik ortamda üzerinde anlaşılan bir kavram değildir. Literatürde her ne kadar “*sosyal belediyecilik*” kavramı kullanılsa da, aslında diğer yerel yönetim birimlerinin sosyal alana dönük faaliyetleri de sosyal belediyecilik kavramının kapsamına girmektedir. Bu bağlamda literatürde “sosyal belediyecilik” kavramının yerine “toplumcu belediyecilik”, “toplumsal belediyecilik”, “yerel sosyal politikalar”, “yerel sosyal hizmetler”, “yerel yönetimler ve sosyal politika”, “yerel yönetimler ve sosyal hizmetler” kavramlarının kullanıldığı da görülmektedir. Fakat yerel yönetimlerin özellikle dezavantajlı kesimlere yönelik ve sosyal adaleti güçlendirmeyi hedefleyen faaliyetleri çoğunlukla “sosyal belediyecilik” kavramı çatısı altında incelenmektedir (Öz, 2010: 26).

Literatürde sosyal belediyecilikle ilgili en sık kullanılan tanım Yalçın Akdoğan’a aittir. Akdoğan sosyal belediyeciliğin tanımını oldukça kapsamlı bir şekilde yapmaktadır (Akdoğan, 2002: 35):

³ Sosyal belediyecilik kavramının büyük ölçüde Türkiye’ye ait olduğunu söylenebilir. Batı’da bu anlamda bir nitelemeye pek rastlanmadığı; onun yerine, belediyelerin bu tür sosyal sorumluluklarını anlatmak üzere yerel sosyal refah, belediyelerin sosyal hizmetleri, belediyeler ve sosyal gelişme gibi tanımlamaların tercih edildiği görülmektedir.

"Sosyal belediyeçilik, yerel yönetime sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalizasyon, işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mevhumunu güçlendirmeye yönelik olarak yerel yönetimlere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir."

Sosyal devletin, halka sunmakla görevli olduğu sosyal politikaya belediyelerin dahil olduğu, yerel düzeyde sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetlerini sağlama anlayışı sosyal belediyeçilik olarak kabul edilmektedir (Öztürk ve Gül, 2012:41).

Modern gelişmelere bağlı olarak belediyelere yüklenen görevler de farklılık göstermiştir. Bernstein'e göre belediyeçilik sosyalizmde belediyeler; yerel sağlık sigortasının kurulması ve denetlenmesi, sakatlık sigortasının kurulması, iş bulma kurumları ve iş mahkemelerinin kurulmasında aktif rol almalıdır ve işçilerinin haklarının korunması sosyal demokrasinin sağlanması için yerele önemli görevler düştüğünü savunmuştur (Bernstein, 2011: 204)

2.2. Sosyal Belediyeçiliğin Temel Fonksiyonları

Sosyal belediyeçiliğin işlevleri 4 ana başlık altında incelenebilir (Kaya,2016:1).

2.2.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Sosyalleşme kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı sosyal kurumların ve yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecini ifade etmektedir. Bireylerin devletin sosyalleştirme ağının dışında kalmaları birçok soruna sebep olabilmektedir. Belediyelerin bu alandaki işlevleri tamamlayıcı niteliktedir. Belediyeler koydukları kurallarla ve bu kurallara aykırı davranışlara uyguladıkları çeşitli yaptırımlarla bireye sosyal beklentilere uygun davranış, kural ve değerleri içselleştirmesi anlamında sosyal kontrol mekanizması olarak işlev görmektedirler (Pektaş, 2010: 14).

Sosyal kontrolün istenilen noktada gerçekleşebilmesi elbette halkın sosyalleşmesi ile ilgili bir süreçtir. Sosyalleştirme işlevi yerine getirildiği zaman, sosyal kontrol mekanizması da devreye girmiş olmaktadır. Kırcaatlı toplantıları, halk meclisleri, esnaf gezileri, afişler ve mahalle kütüphaneleri aracılığıyla belediyeler halka daha yoğun olarak mesaj verebilmektedirler (Berk, 2010: 61).

Belediyeler bu çerçevede bir çeşit sosyal eğitim işlevi görebilirler. Zaten evinin bahçesinde hayvan besleyerek, yüksek sesle müzik dinleyerek veya etrafa hoş olmayan koku ve görüntü saçarak çevreyi rahatsız eden vatandaşlarla ilgilenme yetkisi cezai anlamda belediyelere aittir. İnsanların toplum içinde nasıl davranmaları gerektiği konusunda da belediyelerin eğitici olmaları bu fonksiyonları tamamlayıcı mahiyettedir (www.sosyalhizmetuzmani.org/).

2.2.2. Sosyal Yardım Ve Dayanışma

Belediyeler, beldelerindeki fakir ve muhtaç insanları dernekler ve diğer sivil toplum kuruluşlarına göre daha kolay tespit edebilmektedir (Pektaş, 2010:14). Belediyeler dezavantajlı grup olarak adlandırılan kişilerin sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilmekte, asgari yaşam sınırında olanlara gıda, odun-kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye vb. yardımlarla destek olmaktadır. Yoksul ve fakir insanlara aynı veya nakdi yardımların yapılması ve bunların belediyeler tarafından organize edilmesi, toplumda duyarlılık sahibi insanların da bu anlamda yardımlaşma ve dayanışma duygularını pekiştirmektedir. Diğer taraftan da belediye olarak bu hassasiyeti taşıyan ve maddi durumu iyi olan insanlara da imkân hazırlanmakta, birlik ve beraberlik pekiştirilmektedir. Örnek olarak ramazan aylarında verilen iftar yemekleri birçok belediyede şahısların yaptığı katkı ile gerçekleşmekte, belediyeye bir yük getirmemektedir. Belediyenin burada yaptığı görev, sadece organizasyon hizmeti ile sınırlı kalmaktadır (Beki, 2008: 40).

2.2.3. Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme

Belediyeler tüketici danışma merkezi ve benzeri hizmet birimleri aracılığıyla sosyal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti vermektedir (Berk, 2010: 61). Toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme, onları belli gün ve olaylarda yönlendirme, halka sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce yürütülebilmektedir (Toprak ve Şataf, 2009: 15).

2.2.4. Yatırım

Yerel yönetimler halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak köklü tedbirler alamamakla birlikte, kolaylaştırıcı bir takım hizmetlere yönelebilmektedirler (Es,2007: 30). Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri bunlardan sadece bazılarıdır Bu hizmetlere yönelik olarak yerel yönetimlerin yatırımlara girişmeleri bir zorunluluk olarak görünmektedir (Akdoğan, 2002: 35). Belediyeler, işsizliği tamamen yok edebilecek bir alt yapıya sahip olmadıkları halde, işsizliği azaltacak tarzda işsiz ve iş veren arasında köprü görevi görebilecek istihdam masaları kurma, yemek ihtiyaçlarını karşılayamayacak derecede mağdur olanların yaşamlarını bu anlamda kolaylaştıracak aşevleri, kültürel anlamda bilgi sahibi olabilecekleri kültür merkezleri ve bilgi evleri gibi yatırımlar yapmak suretiyle halkının bu anlamdaki sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilecek imkana sahiptirler (Gündüz, 2013:46).

3. AVRUPA'DA SOSYAL BELEDİYECİLİK ANLAYIŞI

Refah devleti anlayışı Avrupa ülke gelenekleri içinde köklü biçimde yerini almıştır.Ancak refah devleti uygulamalarının kurumsal ve yasal yapısı ülkeler arasında önemli farklılıklar göstermektedir. Bununla birlikte, refah düzenlemelerinin gelişimi bu şekilde tek tek ülkeler bazında gerçekleşmiş olsa da, belli ülkeler söz konusu düzenlemelerde ortak özellikler sergilemiş ve bu sayede de bugünkü anlamda refah modelleri ortaya çıkmıştır.Avrupa ülkelerinin uyguladıkları 4 farklı refah sistemleri modelleri içerisinde bir ülke seçerek incelenecektir. Bu modeller ve söz konusu ülkeler (Şenkal & Sarıpek, 2007: 155-156).

- Güney Avrupa modeli olarak da anılan ikincil ya da katılımlı refah modeli; Fransa
- Anglo-Sakson modeli olarak da bilinen Beveridge tarzı model; İngiltere
- Merkezi Avrupa, muhafazakâr ya da başarı odaklı model olarak da bilinen Bismarck tarzı model; Almanya
- Sosyal Demokrat model ya da Kurumsal model olarak ifade edilen İskandinav refah modeli; İsveç'tir.

Güney Avrupa modelinde, sosyal sorumluluklar daha çok aile temelli olarak çözümlenir. Beveridge modelinde sosyal yardımlar ya da hizmetler sadece en fazla ihtiyacı olan bireylere sunulur. Bismarck modelinde yardım ya da faydalar sadece emek piyasasında bulunan ya da bulunmuş kişilere sunulur. İskandinav refah modelinde ise, hizmetlerden herhangi bir şart aranmaksızın, istisnasız toplumdaki tüm bireyler faydalanır (Koç, 2014: 12).

Avrupa'da sosyal belediyeçilik uygulamaları genel olarak, tavsiye, bilgi ve danışmanlık; sosyal bakım-koruma, sağlık ve güvenlik; alan geliştirme; konut; eğitim hizmetleri; eğlenme-dinlenme-kültür; piyasa düzenlemeleri ve işletmelere ilişkin hizmetler; çevre ve plânlama; caddeler ve ulaşım-taşımacılık ile gıda ve perakende piyasalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Es (2007),sosyal belediyeçilik temelinde yapılan hizmetleri detaylı bir şekilde aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- **Yerel sosyal ve kültürel hizmetler:** Evde bakım, günlük bakım ve geçici sürelerle bakım, barınma ve sağlık destek merkezlerinin tesisi, konut koşullarının dizaynı, bakıcılık-koruyuculuk yapanlara yönelik hizmetler gibi yaşlı ve engellilere ilişkin hizmetler ile çocukları ve aileleri koruma hizmetleri bu grup altında yer almaktadır.
- **Yerel iktisadi kalkınma:** İşletmelerin ihtiyaç duyduğu kalifiye işçilerin, yetiştirilmesini sağlayacak eğitim yardımlarının sağlanması.
- **Diğer hizmet sahaları:** Tıbbi yönlendirme birimi, aile içi şiddetin önlenmesi, eğlence ve kültür, suçun önlenmesi ve toplum güvenliği, yardımlar (engelli evlerinin tamiri, bedava kitap ve elbise dağıtımı, bedava okul yemeği verme, işletmelere ilişkin yardım ve ödülleri gibi), aydınlatma, ulaşım, temizlik, bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri (halk danışma bürolarının kurulması, konut ve sağlık gibi birçok alanda vatandaşlara bilgi verilmesi, doğum, işe yerleştirme, aile, sağlık ve tıbbi konularda bilgilendirme ve yönlendirmelerde bulunulması hukukî tavsiyeler), uyuşturucu, ilaç ve alkol birimlerinin kurulması, eğitim psikolojisi ve rehberlik hizmetleri ile göçmenlere ilişkin hizmetler (Es, 2007: 50).

3.1.1. İngiltere'de Sosyal Belediyeçilik

İngiltere'de ilk belediye sosyalizmi deneyimi; Glasgow kentinde başlamıştır. 1832-1848 yılları arasında görülen kolera salgını, kentte çok hızlı bir şekilde yayılmış ve sınıfsal özelliklerine bakılmaksızın herkes için bir tehdit

haline gelmiştir.1848 yılında kentte kolera salgınından sonra, 1855 yılında su hizmeti belediyelere bırakılmıştır. Su hizmeti ile başlayan belediyeçilik anlayışı 1869 yılında gaz, 1872 yılında ulaşım ve 1890 yılında elektriğin belediyeleşmesi ile devam etmiştir (Bayramoğlu, 2015: 34). 19.yy 'da Glasgow kenti, İngiltere'nin Londra'dan sonra ikinci büyük kentidir. Servet ve sermayenin yanı sıra nüfusun, sefaletin yoğunlaştığı bu kentte ortak yaşam alanı inşa etmek zorunluluk halini almıştır. Kentin belediyeçilik öyküsü J.Bell ve J. Peton tarafından şöyle tarif edilmiştir (Bell & Peton, 1896: 23):

“Su tıpkı hava gibi, yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır; hava gibi herkese aittir, özel mülkiyete konu edilemez, sadece dağıtımı için, her yurttaşın kapısına kadar getirilmesi karşılığında belli bir kira söz konusu olabilir. Gaz elektrik, aydınlatma ve tramvay, farklı bir platformda yer alır. Bu hizmetler, talep eden tüm yurttaşların erişimine açıktır; hizmeti talep eden ve kullanan ödemede bulunur. Bu hizmetler öz-destek mekanizmasına sahiptirler, kar kaynağı olarak görülmezler.”

Glasgow' da su temini iki özel şirket tarafından sağlanmaktaydı. Bu şirketlerin su temininde yetersiz kalması, su borularının yangına karşı geceleri dolu tutulmasının başarısızlamaması nedeniyle, toplumsal gruplarında baskısı ile kent konseyi, su hizmetinin belediyenin yerine getirmesi kararını almıştır (Fraser & Maver, 1996: 4). Süt dağıtım işinden belediye rehincisine; mezbahadan fırına; hastanelerden itfaiyeye kadar birçok hizmet alanı belediyeleşmesi gereken alanlar olarak kabul edilmiştir. (Bayramoğlu, 2015: 37).

Belediye sosyalizmi akımının en çok bilinen örneklerinden biri İngiltere'de sosyal siyasal çekişmelerin yaşandığı 1870'li yıllarda Joseph Chamberlain öncülüğünde Birmingham kentinde ortaya çıkmıştır (Güler, 2013:127). Bu akıma gaz ve su sosyalizmi de denilmektedir.⁴Yerel düzeyde halkın refahının arttırabilmesi için yerel hizmetlerin ancak etkin bir belediye girişimciliği ile mümkün olacağını savunan bu akım Fabian akımının etkisinde kalmıştır ve siyasal yönde de ağırlığını arttırmaya başlamıştır.

Fabian sosyalistlerin entelektüel çabaları 19.yüzyılın son çeyreğinde, sosyal devlet düşüncesinin doğuşuyla sonuçlanmıştır. “Belediye Sosyalizmin” in ortaya çıkıp gelişmesini sağlayan topluluk 1884 yılında bir grup aydının Fabian adını verdikleri bir dernek olarak kurulmuştur. İngiltere'de kurulan ve sosyalizmin yasal yollarla geliştirilmesini savunan Fabian derneği adını düşmanı oyalamasıyla ün yapmış Romalı konsül ve general Fabius Cunctator'dan esinlenerek almıştır.⁵ Fabianlar da sosyalizmin kapitalizmden ekonomik, sosyal ve ahlaki olarak daha üstün olduğunu anlatan sabırlı, dikkatli ve savunmaya dayalı metotlarla kapitalizmin ezici gücünü azaltmayı planlamışlardır (Ege, 2000: 218).

Sosyalist düşünceleri eğitimli kişiler arasında yaymayı düşünen Fabian topluluğu sosyalizme bir evrim değil devrim sürecinde ulaşılacağını savunuyordu. Sosyalist yazar ve düşünürlerin fikirlerini ve sosyalizmi tanıtmak için toplanan bu toplulukta ünlü üyelerden oluşmaktadır (www.metinberber.com,2015:1).Fabian topluluğun ünlü üyeleri arasından Sideney be BeatriceWebb, gibi sosyalistler yerel yönetimler ile merkezi yönetimin sunduğu hizmetleri karşılaştırarak; belediye sosyalizminin, bireysel kazançlarının yerine kamu hizmeti anlayışının temel alan görüşünü ortaya koymuşlardır. Bu durum ile merkezin yükünün hafifleyeceği ve hizmetlerin daha rasyonel görülmesini sağlayacağı düşünülmüştür (Keleş, 1994: 32).

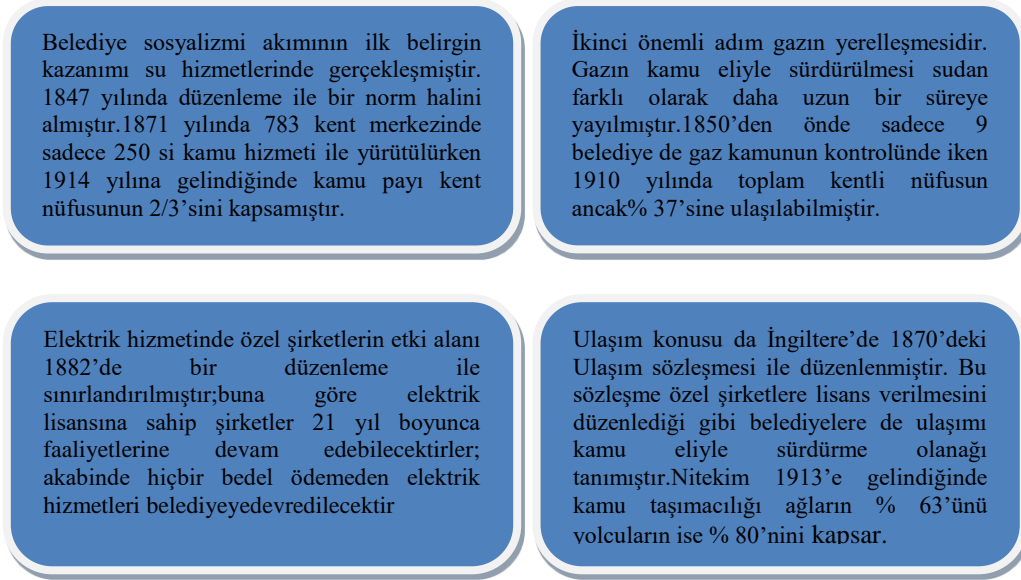
Bu dönemde belediyelerin rolü aktifleşmeye başlamış, belediyeler tarafından, yeni kent alanlarının altyapısı kurulmuş, içme suyu uzak mesafelere iletmeye başlamış, sokakta kaldırımlar yapılmaya başlanmış, aydınlatılma yapılmış, itfaiye teşkilatları oluşturulmuş, ulaşım sistemleri düzenlenmiştir. Öte yandan piyasa da düzenlenmiş; gaz, elektrik ve telekomünikasyon gibi kamu hizmetleri belediyelerin kontrolüne alınmış, yoksulların bakımı, çocukların okula gönderilmesi gibi işlerde belediye sorumlu tutulmuştur. Fabianlar'ın gözünde bu durum uygulamada sosyalizmin gerçekleşmesidir. Çünkü onlara göre belediyeleşme sosyalizmin ilk basamağıdır (Köse, 2010: 23-24).

⁴ Böyle adlandırılmasının nedeni; o dönemde özellikle Glasgow'da iki özel su şirketinin su tedarikinde yetersiz kalmaları bilhassa itfaiye araçlarının kullanımı için geceleri su borularının dolu tutulmasındaki yetersizlikleri, belediye meclisindeki çoğunluk tarafından belediyenin su tedariki yapması konusunda karar alınmasını sağlamıştır. Belediye sosyalizminin Böyle ifade edilmesine neden olmuştur (Köse, 2010 , s. 23).

⁵ General FABİUS Cunctator, Roma'yı Anibal idaresindeki Kartaca ordusundan kurtarmak için farklı bir metot geliştirmiştir. Bu yolla tüm Roma ordusunu Kartaca ordusuyla karşı karşıya getirerek yenmek yerine küçük küçük saldırılar düzenleyerek Roma'yı kurtarmak yoluna gitmiştir. Aynı metodu benimseyen Fabian topluluğu toplumda reform yapmanın yolunu netice vermeyecek tek bir ihtilal ile değil parlamentoyu reform yapmaya yöneltecek faaliyetler ile olduğuna inanmışlardır (Ege, 2000: 218).

Birmingham ve Glasgow'da uygulanan belediye sosyalizmi, kendi kentleri kadar, ülkelerinde ki diğer kentleri de Fabiancılık düşüncelerini de etkilemiştir. Bu bağlamda Belediye sosyalizminin 19.yy'daki etkisi bir yana bırakılarak anavatanı İngiltere'de ki etkisi şöyle sıralanabilir (Bayramoğlu, 2015:40).

Şekil 1. 20.Y.Y.'da İngiltere'de Sosyal Belediyecilik

Kaynak:(Bayramoğlu, 2015: 40-44)

İngiltere'de yerel yönetimlerin bugünkü mevcut yapısı 1972'de yapılan ve 1 Nisan 1974'den itibaren yürürlüğe konulan Yerel Yönetimler Yasası ile 1986 yılında yapılan düzenlemelerle oluşturulmuştur. 1974'den itibaren yürürlüğe konan Yerel Yönetimler Yasası ile yerel yönetimler, nüfus yoğunluğu ve sosyo-ekonomik durumlarına göre yeniden düzenlenmiş ve mevcut yerel yönetim birimlerinin sayısı azaltılarak, üç sınıflı bir sistem oluşturulmuştur. Bu sınıflamaya göre birinci kademe olarak il (county) ikinci kademe olarak bölge (district), üçüncü kademe olarak da köyler (parishes) yer almaktadır (İnaç ve Ünal;2006:126).

Yerel yönetimlerle ilgili son yasa, 2010 yılında çıkarılan Yerel Yönetim Yasasıdır. Yerel yönetimler; yeni özgürlükler ve esneklik, bireyler ve toplum için daha fazla hak ve güç, daha etkili ve demokratik planlama yapmak için reform, konutlandırma ile ilgili yerel kararlar almasını sağlamak olarak dört başlıkta toplanan iyileştirmelere sahip olmuşlardır. (UK Parliament, 2010: 15.)

Sosyal hizmetler kapsamında yer alan kimsesizlere yer temini, gençlerin ve özürliülerin mesleki eğitim konuları ise yerel yönetimlerin görev alanı dâhilinde bulunmaktadır. Yine her türlü spor tesisi yapımı, tiyatro, müze, galeri, kütüphane, park, bahçelerin yapımı, bakımı gibi hizmetler il ve bölge meclislerinin ortak görevleri arasında yer almaktadır. Yerel yönetimlerin görev alanları ve görevlerinin bölüşümü genel hatları ile bu şekilde olmakla birlikte 1980'li ve 1990'lı yıllarda Muhafazakâr Parti iktidarı döneminde bu kapsam ve bölüşümde önemli değişiklikler yapılmıştır. Yerel yönetimlerin görev alanlarındaki bir kısım görevler merkezi yönetime, quangolar⁶, bölgesel özerk kuruluşlara ve gönüllü kuruluşlara devredilmiştir. (Güler, 2013: 128). Merkezi yönetim tarafından, yerel yönetimlere belirli alanlarda harcama yetkisi tanınmıştır. 2000 yılındaki yerel yönetim yasası ile yetki aşımı ilkesi esnetilerek ekonomik, sosyal ve çevre ile ilgili konularda, yasa ile kendilerine tanınmayan yeni fonksiyonları üstlenebilme olanağına sahip olmuşlardır. Yerel yönetimler, bütçelerinin % 60-70'lik kısmını sosyal harcamalara ayırmaktadır. Sosyal harcamalar insan gelişimine katkı sağlayan eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve kamu kolaylıklarından oluşmaktadır. 2012-2013 verilerine göre en fazla harcama % 24 (4.528 milyar pound) ile eğitim ve konut harcamaları %20 (3.731 milyar pound), ulaşım alanında %32 (6.046 milyar pound)görülmektedir. (Yamaç, 2014:12)

⁶ Quangolar, İngiltere'de sivil toplum kuruluşları gibi özel nitelikli olmakla birlikte, tümüyle ya da kısmen merkezi devletçe finanse edilen kuruluşlardır

3.1.2. İsveç'te Sosyal Belediyecilik

İsveç'te yerel yönetimler, iller (countys), il meclisleri (county councils), belediyeler ve köyler (parishes) şeklinde ayrılmıştır. İller bölge seviyesindeki merkezi idare birimleridir. İl meclis bölgeleri, genellikle illerle çakışır. Ancak, il meclislerinden ayrı olan (Göteborg, Malmö ve Gotland) üç belediye vardır. Köyler, kilise idaresinin mahalli birimleridir.(Güney, 2010: 12.)

Sosyal belediyecilik açısından bakıldığında İsveç 1800'li yılların ortalarında büyük bir sosyal değişim geçirmiştir. Hızlı nüfus artışının yaşandığı bu dönemde, lonca sistemi ile ticaret meslek seçimi üzerindeki sınırlamalar kaldırılmıştır. 1842 yılında zorunlu ilköğretimine, yoksullara yardımın hükümet düzenlemeleri altında verilmesine başlanmış ve 1865 yılındaki reformla parlamento iki meclisli hale gelmiştir (Ersöz, 2004: 215). 19.yy sonunda hızlı kentleşme ile yerel yönetimlerin yeni görevler üstlenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu da 20.yüzyılın başlarından itibaren yerel yönetimlerin genişleyerek gelişme çağı olarak devam etmesini sağlamıştır. Hatta iki Dünya Savaşı'ndan sonra, İsveç'te artan refah hizmetlerinin gerçekleşmesi yerel yönetimlere bırakılmıştır. Eğitim, sağlık, refah, kültür, ulaşım ve konut alanlarında hizmetleri ön plana çıkmış ve yerel yönetimlerin harcamalarında sosyal hizmetlerin payı artış göstererek %25 'ten %35 'e çıkmıştır (Kesgin, 2012: 73).

İsveç'te yerel yönetim geleneği İngiltere gibi çok güçlüdür ve hizmet alanları da çok kapsamlıdır. Bununun büyük nedeni sadece yerel alt yapılarla değil, sosyal ve eğitimle ilgili ihtiyaçlara da ağırlık vermesidir. Hem katılıma imkan sağlama hem de yoksullara dönük yürütülen birçok uygulamada yerel yönetimlerin varlığı ve yetkisi İsveç toplumuna önemli avantajlar sağlamıştır (Bilgin, 2013: 359). Bu avantajların en güzel örneğini 1974 yılında çıkarılan Yönetim Kanunu oluşturur. Bu kanunun 1. Bölümünün 1. Maddesi şu şekildedir.“ İsveç'te kamu gücü, kaynağını tamamen halktan alır. Bu temsili anayasal ve parlamenter bir rejim ile yerel yönetimlerin otonom işleyişi ile gerçekleşir”. Bu bağlamda özerklik yerel yönetimlere hareket kabiliyeti vermiş, sosyal uygulamalarda da önemli güç ve yetki sağlamıştır. (Öztürk , 2005: 70).

Yerel meclisler 20.yy'da etkin görevler üstlenerek yerel nitelikteki hizmetleri sağlayan ana birim olma işlevini sürdürmüştür. 1950 yılında 2.281 belediyeye sahip olan İsveç günümüzde 288'e gerilemiştir. İsveç'te yerel hükümet; belediyelerde yaklaşık 760.000, illerde ise 250.000 olmak üzere bir milyondan fazla kişiye istihdam sağlamıştır. Bu İsveç'te toplam istihdam edilen nüfusun yaklaşık %25'ini oluşturmaktadır. Ayrıca yerel yönetimlerde istihdam edilen nüfusun %80'ini bayanlar oluşturmaktadır. İllerde sağlık personeli önemli bir oranda iken belediyelerde ise eğitim ve bakım hizmetlerinde çalışanlar önemli bir bölümü oluşturmaktadır Yerel birimlere hem yasalarla sosyal hizmet görevi verilmiş hem de gönüllü olarak yerel yönetimler refah sağlamada özerkliğe sahip olmuşlardır (Kesgin, 2012: 72).

Yerel yönetimlere verilen görevler şu şekildedir: Bölgesel düzeyde il ve bölge yönetimlerinin görevleri: Kamu sağlığı ve tıbbi hizmetler, kültürel kurumlar, toplu taşıma hizmetleri, bölgesel kalkınmadır. Yerel düzeyde belediyelerin zorunlu görevleri; Ulaşım, yerel yollar, toplu taşıma, sosyal refah ve ekonomik gelişme, eğitim, planlama ve imar, acil durum ve kurtarma, koruyucu sağlık hizmetleri, çevre, atık ve su yönetimidir (Salar; 2015). Bu görevlerin yanı sıra belediyelerin ayrıca sosyal ve kültürel aktivite, konut, enerji, sanayi ve ticaret faaliyetleri gibi hizmetlerde de gönüllü olarak yer alabilirler.

İsveç'te belediyeler sosyal yardımların evrensel bir hak olduğunu kabul etmişlerdir. Hükümet her yıl standart temel geçim masraflarını uygulamak için sosyal yardım finansmanı oluşturmuşlardır. Belediyeler bir yetişkin için yiyecek, giyecek, konuk maliyetleri için işsizlik fonu oluşturmuşlardır (Bergmarkand Minas, 2006: 17)

İsveç'te harcama dağılımına genel olarak bakıldığında yerel yönetim harcamalarının toplam kamu harcamalarına oranının %40 düzeyinde olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlerin harcamaları gayri safi milli hasılanın %25'ini oluşturmaktadır. İsveç'te sağlık, eğitim ve sosyal koruma harcamalarının çok büyük bir kısmı yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmektedir. Sağlık harcamalarının %97,3'ü eğitim harcamalarının %75,1'i sosyal korumaya yönelik harcamaların %28,5'i yerel yönetimler tarafından yapılmaktadır (Fischer, 2005: 1-3)

Belediyeler hali hazırda yaşlılara, temizlik, yıkama, alışveriş gibi sosyal hizmetleri ve yaşlı insanların duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan sosyal yardımları içeren ev yardımı yapmakla birlikte zor durumda olan insanlar için özel konutlar da sunmaktadır. Ayrıca, evde yapılan tıbbi hizmetler, tekerlekli yemekler, kişisel güvenlik alarmları, ev uyarlamaları ve ulaşım hizmetleri düzenlenmektedir. Belediyeler, aynı zamanda evde bakım hizmeti veren akrabalar için de bakım yardımı vermekten sorumludur. Aile bakımı sağlayıcıları için ekonomik faydalar yerel sosyal sigorta bürosu tarafından yapılmaktadır.(Jönsson ve diğerleri,2009:6)

İsveç'teki sosyal hizmetler çoğunlukla vergi finansmanlıdır (% 80'i yerel vergiler,% 16'sı devlet yardımı tarafından ödenir) ve yaşlı bakımı maliyetinin yalnızca küçük bir kısmı (% 4) alıcıların kendileri tarafından ödenen ücretler tarafından karşılanmaktadır. 1990'larda Ekonomik durumun bir sonucu olarak artan ücret miktarını ve herkes için eşit erişime girmek için 2002 yılında tüm yaşlı kişilerin bakım ücreti ödedikten sonra her ay emekli maaşlarına sabit bir miktar ödemeleri gerektiğini belirten bir yasa yürürlüğe girmiştir Amaç, düşük emekli olan bakım alıcılarını aşırı ücretlerden korumaktır. (Jönsson ve diğerleri,2009:12)

İsveç'teki refah hizmetlerinin çoğu belediyeler tarafından sağlanmaktadır. Nisan 2016'da, Sol Parti'sinin desteğiyle İsveç hükümeti, her sene tahsis ettiği mali kaynakların danyerel refah hizmetlerine katkıda bulunmak için belediyelere 10 milyar kron (yaklaşık 1,1 milyar EUR) pay ayırdı. Bu durum 2015'teki durumla kıyaslandığında, devlet bütçesinden belediyelere tahsis edilen payda % 10'luk bir artış sağlandı. Bununla birlikte, belediyelerin merkezi devletten bağımsız olarak bütçelerinin% 80'inden fazlasını artırma yetkileri vardır. Hükümet ve Sol Parti, refah devleti için 6 yıllık bir süreyi kapsayan 60 milyar kron (yaklaşık 6.3 milyar EUR) yatırım programı başlattı. Bu strateji İsveç Refah Modeli'ni sürdürme vizyonunun bir parçasıdır.(Joakim ve diğerleri,2017:1)

3.1.3. Fransa'da Sosyal Belediyecilik

AB'ne üye ülkelerdeki sosyal refah devleti modellerinden biri olan Güney Avrupa modelini benimseyen Fransa'da yerel yönetimlerin tarihsel kökeni Fransız Devrimi ve Napolyon dönemine kadar uzanmaktadır (Arın, 1994: 63). Güçlü bir merkezi yapının olmasıyla birlikte, yerel yönetimler arka planda kalmış ve merkezin yoğun denetimine tabi kılınmıştır. Bu güçlü merkeziyetçilik anlayışı yaklaşık 200 yıl kadar sürmüş ve 1970'li yıllardan sonra başlayan girişimler ile katı merkeziyetçiliğin yumuşatılması ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.19. yüzyılın sonlarına doğru, siyasal ve toplumsal mücadeleler kentlerde ortaya çıkmış ve kapitalizmin yol açtığı eşitsizlikleri ve sorunları da beraberinde getirmiştir. Kasabalar kısa sürede siyasal çelişkilerin hissedildiği yerler olmaya başlamıştır. Kitlelere oy hakkı tanınmış ve bu hak ile birlikte kırsal ve sanayi proletaryasının beklentilerini ortaya koymalarına yardım etmiştir (Akçakaya, 2003: 154).

Fransa'da 1982 yılındaki yasal düzenlemeye kadar iki kademeli bir yerel yönetim yapısı mevcuttu. Bunlar il özel idareleri ve belediyeler (komünler)dir (Kalabalık, 2005: 811). En küçük yerleşme biriminden büyük kentsel yerleşmelere kadar her bir yerleşme birimi bir belediye olarak kurulmuştur. 1789 Fransız Devrimi dönemine kadar dayandırılan yerel yönetim sisteminde ilk başta merkezden atanan belediye başkanları ile yönetim söz konusu olmuş ve 1830 'lu yıllarda ilk kez yerel meclisler halkça seçilen temsilcilerden kurulmaya başlanmıştır. 1871 ve 1884 yıllarında il ve belediye yerel yönetim birlikleri özerk ilceler çerçevesinde yeniden düzenlenmiştir (Karaer, 1990: 66).

1871 baharında işçi sınıfının ilk siyasal deneyimi kabul edilen modern belediyecilik anlayışının kurucusu olarak Paris Komünü kabul edilir. Paris komününü belediyecilik bakımından önemli kılan husus, Paris halkının kamu hizmetlerinin yerine getirilmesine yönelik olarak inisiyatif olarak kent ölçeğinde doğrudan demokrasinin uygulanabilirliğini göstermiş olmasıdır. Mülk sahibi olmayanların tarihte ilk kez yönetici sınıf haline geldiği bu olayın belediyecilik üzerinde etkileri 20.yy boyunca sürmüştür. Bu bağlamda 1970'li yıllarda Avrupa'da kızıl belediyeler⁷ de sosyal belediye olarak yer almıştır(Bayramoğlu, 2015: 26).

1881 yerel seçimlerinde Fransız işçi partisinin seçimi kazanması ile birlikte belediye hizmetleri, işçi sınıfının acil ihtiyaçlarına göre örgütleniyordu: eğitim, hijyen ve tıbbi bakım, konut, yiyecek temini, elbise ve ilaç vb.dir. Bu bağlamda genel hizmetlerin sunulmadığı, genellikle maden kenti, dokuma kenti, metal işçilerin, topraksızların ve tarım işçilerinin kalabalık olduğu kasaba belediyeleriydi. Yirminci yüzyıla birlikte kasabalarda sosyalistler yönetime gelmeye başladılar. 1892 yılında yetmişin üzerinde belediye sosyalist belediye başkanları tarafından yönetilmeye başlandı ve sosyalistler belediye sosyalizmi görüşü ile etkinliğini arttırdı (Dogliani, 2002: 576).

⁷ 1918-1934 yılları arasında, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun 1. Dünya Savaşı ile çöküşünün ardından kurulan Avusturya Cumhuriyeti'nin başlangıcından, 1934 faşist darbesine kadar Viyana kenti, dünyada eşi benzeri gözükmemiş bir "işçi kenti" planlamasına ve yaşam biçimine sahne oldu. Darbeye kadar Avusturya-Marxist geleneğinin etkisindeki Sosyal Demokrat Parti'nin (SDP) başında olduğu Viyana Belediyesi, uygulamaya koyduğu yaratıcı finansal, kentsel ve yönetsel araçlarla Viyana dışındaki tüm Avusturya'ya hâkim olan muhafazakâr, Hıristiyan ve faşist siyasî hareketlerin düşmanlığını kazandı. Sosyal demokrasinin kendi zaaflarından ve çıkmazlarından da kaynaklanan yenilgi hâsıl olduğunda, geride gerek niceliksel (kentte salt 80 bin sosyal konut, kent sınırlarında düzinelere işçi yerleşkesi inşa edilmişti), gerekse niteliksel açıdan (önleyici sağlık politikalarından seküler-katılımcı eğitim stratejisine, sanat kurumlarının demokratikleştirilmesinden kapsayıcı işçi haklarına kadar) bambaşka bir şehir olarak kaldı. <http://www.netgazetesi.net/> E.T. 10.02.2015

Fransa'da belediye sosyalizmi, oldukça küçük bir hareket olarak doğmuş ama özellikle Üçüncü ve Dördüncü Cumhuriyet dönemlerinde en verimli uygulamalarını hayata geçirmişlerdir. Fransa'da belediye sosyalizmini dönemlere ayırarak incelediğimiz takdirde birinci dalga olarak; 1880-1918 dönemini, ikinci dalga olarak ise;1920-1930 yıllarını kabul edebilir. Sosyalistlerin hikayesi olarak başlayan belediye sosyalizmi 10 yıllık geçmişi ile işçi sınıfının geçmişi ile Kuzey Fransa'nın sanayi kentlerine kadar ulaşmıştır. Sosyalist belediye başkanlarının benimsediği anlayış çerçevesinde ekonomik, sosyal ve kentsel planlama politikalarını geliştirmeyi başarmışlardır. Onları diğerlerinde farklı kılan ise toplumsal sorunları başlangıç noktası olarak almalarıydı. Yoksullar için, tek başına yaşayan kadınlar, işsizler ve yaşlı insanlar için isteğe bağlı ya da zorunlu harcamalar yapılmaktaydı. Fransa'da yaşanan belediye sosyalizmi insanların hayatlarını kolaylaştırmada bir çeşit refah sistemi oluşturmuştur (Bayramoğlu, 2015: 65-67).

Fransa'da belediyeler (communes), iller (departments) ve bölge idareleri (regions) olmak üzere üç çeşit yerel yönetim bulunmaktadır. Fransız belediyelerinin merkezden bağımsız yürüttüğü hizmetler şu şekildedir; Çocuklar için kreşler ve bakımevleri, şehir Planlaması, su toplama ve kanalizasyon, atık toplama ve arıtma, çevre koruma, tiyatro, konser müze ve kütüphane, şehir içi ulaşım, ticaret sanayi, turizm, su tedariki, ekonomik teşvikler (Karaer,1990: 68) .

Fransa'da sosyal belediye uygulamaları, belediye akımının henüz yolunda olduğu zamanlardan itibaren Jean Lebas gibi başarılı belediye başkanlarının uygulamalarıyla bilimsel ve rasyonel bir işleyişe kavuştu. Okullar, sanatoryumlar, yüzme havuzları, çocuklar için sağlık hizmetleri, tatil kampları açık hava okulları ile örnek olmayı başarmıştır (Bayramoğlu, 2015: 68).

Fransa literatürde güçlü merkezi yapısı ile tanımlanır. Devlet sağlık ve eğitim hizmetlerine önem vermiştir. Ancak ülkede 1980'den itibaren adem-i merkeziyetçi bir dönüşüm yaşanmaktadır (Kaya, 2009:12).

Fransa'da sosyal hizmetlerle ilgili kurumsallaşma reformları 1980'lerin ortalarına rastlar ve Fransa'da kelimenin tam anlamıyla gerçek ve temelden bir ademi merkeziyetçilik vuku bulmuştur. Fransa sosyal hizmet sistemindeki yetkiler "département" isimli yerel birimlere ve daha çok bu "département"ların başkanlarına verilmiştir. Merkezi yönetim eğitim ve sağlık konusundaki yetkilerini kendinde tutmaya devam etmekle beraber başka alt hizmetleri yerel birimlere bırakmıştır. Dahası RMI (revenue minimum d'insertion -sosyal içerme maaşı) gibi refah devleti uygulamaları yerel düzeyde ele alınmıştır. Ademi merkeziyetçi yapılanmanın sonucu olarak yerel düzeyde kamu ve özel sektör arasındaki bağlantılar daha da kuvvetlenmiştir.Yani Fransa'da sosyal hizmetler "yerel korparatist" sistemden ademi merkeziyetçilik ve özelleştirmenin el ele gittiği bir sisteme doğru bir geçiş süreci yaşamıştır.(<http://ailetoplum.aile.gov.tr/data>,2015:20)

3.1.4. Almanya'da Sosyal Belediyecilik

Alman Federal Cumhuriyeti hem küresel sistemde hem de Avrupa'da tarihiyle, yönetim ve siyasal yapısıyla kendine özgü nitelikleri ile önemli bir yere sahiptir. İngiltere ve Fransa'ya göre oldukça geç başlayan ulusallaşma süreci Almanya siyasal sisteminin de geç kurumsallaşmasına neden olmaktadır. Prenslüklerin kontrol ettiği Almanya 1871 yılında Prens Bismark'ın Alman Birliği'nin kurulmasına öncülük etmesi ile birlikte değişmeye başlamıştır (Çukurçayır, 2013: 51).

Almanya'da yerel yönetim sistemlerinin temel taşları federal sistem, yerel yönetimlerin özerkliği ve güçler ayrılığı ilkelerinden oluşmaktadır. Yerel yönetimlerin özerk olması, yerel yönetimlerin Almanya'nın temel tamamlayıcı unsurlarından ve günlük yaşamın en önemli aktörlerinden biri olması anlamına da gelmektedir (Yalçındağ, 2003: 33).

Almanya'da yerel yönetimler iki kümede örgütlenmiştir; belediyeler ve ilçe yönetimleri, bazı eyaletlerde ara basamak olarak il yönetimleri ve birliklerde yerel yönetim sisteminin bir parçası olarak öngörülmüştür. Üç adet kent devleti (Berlin, Bremen, Hamburg) vardır ve bunlar da yerel yönetim sisteminin bir parçasıdır. İlçe belediyeleri cadde ve sokak düzenlemeleri gibi konularda yetkili olmakla birlikte küçük belediyelerin yürütemediği hizmetlerde de takviye sağlarlar (Mengi, 1997:97-98).

Alman yerel yönetim modeli, yerel yönetimleri, temelde, eşit ve etkili bir şekilde toplumsal refahın sağlanmasıyla ilgili kamusal hizmetleri sunmakla görevli gören refah devleti modeline göre kurgulandığı için yerel yönetimlerin temel amacı hemşerilerin sosyal refahını maksimize etmektir(Kalabalık, 2005: 97).

Almanya’da belediyeler; atık yönetimi, konut ve kamu taşımacılığı gibi alanlarda kamu hizmetlerini belediye eliyle sunmaktadırlar. Bu bağlı olarak belediyelerin görevleri ise zorunlu ve isteğe bağlı olarak 2’ye ayrılabilir (Çukurçayır, 2013: 66).

- Zorunlu görevler: Cadde ve sokak temizliği, imar planlama, yatırım planlama, kreşler, yaşlı bakım alanları, ekonomiye destek, kardeş şehir ilişkileri,
- İsteğe bağlı olanlar: Yeşil alan çalışmaları, müzeler, yüzme havuzları, tiyatro gençlik merkezleri, kütüphaneler, yaşlı bakım alanlarıdır.

Almanya’da sosyal belediyeçilik kapsamında belediyeleşmenin en çok görüldüğü sektör enerji sektörüdür. 2007-2012 yılı arasında 63 yeni yerel kamu işletmesi kurulmuş, 190’nın üzerinde elektrik dağıtım ağı belediyeleştirilmiştir. Almanya’da enerji dağıtımının büyük çoğunluğu özel şirketlerin değil belediyelerin elindedir. Bu durum o yörede yaşayan halkın daha adilce bu hizmetlerden yararlanmasını sağlamaktadır. Almanya’da aynı şekilde su sektöründe en büyük kamu- özel ortaklığı 2013 yılında sona erdirilmiştir (Bayramoğlu, 2015:122). Berlin’de suyum kim tarafından idare edileceği tartışma konusu olmuş ve idare hukuku çerçevesinde olması için referandum düzenlenmiş bunun sonucunda 666 bin 235 Berlinli suyun özel hukuk değil kamu hukuku ilkelerine göre sunulması kararını almıştır(<http://europeanwater.org/> 2016). Bu durum demokrasi ve kent hakları açısından önem arz etmekle birlikte yukarı da geçen “Almanya’da kentte yaşayanların onayı olmadan önemli kararlar alınmaz” sözünü de doğrulamaktadır.

Almanya’da belediye ve STK’lar desteği ile birlikte sosyal belediyeçilik adı altında çocuklara verilen hizmetler “Çocuk ve Gençler İçin Serbest Zaman Kuruluşları” olarak hizmet vermektedirler.(www.de.wikipedia.org) Buna göre gençlik çalışmaları, genç insanların ilgi duydukları alanlara yönelmelidir. Bu çerçevede gençlerin aktif katılımı sağlanarak hizmet türleri yöneticilerle birlikte belirlenmeli, gençlerin özgürce karar almalarına yardımcı olunmalı, netice itibarıyla gençlerin toplumsal sorunlara duyarlılık göstermelerini sağlayan bir sorumluluk bilinci oluşturulmalıdır. STK’ların gönüllü çalışmaları yanında çocuk ve gençlere yönelik kamu hizmeti götürmekle yükümlü olan bütün kurum ve kuruluşlar, gençlik çalışmaları kapsamında sosyal hizmet programları hazırlamak mecburiyetindedir (Yavuz, 2013: 101).

Almanya’da sosyal yardım görevi ağırlıklı olarak belediyelere verildiği için diğer ülkelerden farklı olarak Almanya’da sosyal güvenlik harcamalarının önemli bir kısmını yerel yönetimler üstlenmiştir. Merkezi hükümet özellikle sosyal güvenlik gibi alanlarda yönetsel sorumluluklarını yerel yönetimlere devretmiş ve bunların maliyetini üstlenme yoluna gitmiştir(Bağlı, 2011: 56).

4. TÜRKİYE’DE SOSYAL BELEDİYEÇİLİK ANLAYIŞI

Türkiye de modern anlamda yerel yönetimlerin ortaya çıkışı Tanzimat dönemine rastlamaktadır (Ünal, 2011: 241). Kırım Savaşı’nın⁸ortaya çıkardığı durumlarla ilk yasal girişimde bulunulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu’nda Tanzimat’tan önceki dönemde belediye idaresi kadı tarafından yönetilmekteydi. Kadı hem hâkim, hem mülki amir hem de belediye başkanıydı. Ancak kadının görevi şehre belediye hizmet getirmekten çok hizmetleri yaptırmak ve bunun için yerel halkı örgütlemek gibi bir fonksiyona sahipti. Bu çerçevede kentsel hizmetler, vakıflar, esnafın ve mahallenin avarız sandıkları veya devletin resmi görevlileri tarafından yerine getirilmekteydi. Padişahlar, vezirler ve bireylerin kent ve kasabalardaki vakıf yoluyla yaptırdıkları hastaneler, çeşmeler, hanlar, köprüler, aşevleri ve imarethaneler dönemin imar ve sosyal yardım hizmetlerini yerine getiriyordu (Öz, 2010: 36).

Kentlerin büyümesi hizmetlere yetişemem gibi durumlarından dolayı vakıflara ilgiler azalmış ve sosyal yardım alanında yaşanan en önemli olgu vakıflar çerçevesinde işleyen refah sisteminin işlevini kaybetmiş olmasıdır. Tanzimat’la birlikte vakıfların görevleri de devlet eliyle yürütülmeye başlanmıştır (Özbek, 2006: 31).

Osmanlı belediye idareleri, toplum için gerekli olduğu halde, sosyal yardım ve hizmet alanındaki isteklere cevap verememişlerdir. Önceleri sosyal yardım ve hizmetleri yerine getiren vakıfların faaliyetlerinin cumhuriyet

⁸ 1854 Kırım Savaşı’nda Osmanlı Devleti, Rusya’ya karşı Avrupa devletleri ile ittifak kurmuştu. Busebeple İstanbul’a çok sayıda Avrupalı subay ve asker gelmişti. İktisadi sıkıntılar ve savaşların getirdiği mali yükler, Osmanlı şehirlerinin alt yapısına ve düzenine de kaçınılmaz olarak yansımaktaydı. Temizlik, aydınlatma, kaldırım ve kanalizasyon gibi temel belediye hizmetleri yetersizdi. İstanbul’daki Avrupalılar bu hizmetlerin iyileştirilmesi için bir belediye örgütüne gerek olduğunu tavsiye etmeye başlamışlardır(Eryılmaz, 1997:35).

döneminde azaldığı görülmektedir ve Osmanlı yöneticileri ve halkın ileri gelenleri bu konuda tutarlı planlar üretememişlerdir. Bulunmuş ve kimsesiz çocukların himayesi bile Babıali'ye yüklenen bir görev haline gelmiş ve bu dönemde yetimhane ve bakımevi gibi tesisler kurulamamıştır (Ortaylı, 2014: 216-218).

Günümüzde yerel yönetim denildiğinde, kamu tüzel kişiliğine ve seçimle işbaşına gelen karar organlarına sahip kuruluşlar anlaşılmaktadır. Batı'da bu niteliklere sahip yerel yönetimler, 1789 Fransız Devrimi'nden sonra kurulmaya başlarken, Türkiye'de çağdaş anlamda yerel yönetim uygulamaları, Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında kurulmaya başlanmış, yerel yönetimlerle ilgili temel kanunlar bu dönemde kabul edilmiştir (Efe, 2012: 45).

Cumhuriyet döneminde belediyenin öncülüğünü Ankara yapmıştır ancak ilk yıllardan itibaren belediyeçilik ve imarla ilgili önemli problemlerle karşılaşmıştır. Bütün bu sorunlara çözüm ararken, Cumhuriyet dönemine ait belediyeçilik görüşü ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet döneminde belediyelerle ilgili en önemli adım 26 Şubat 1924 tarih ve 423 sayılı "Belediye Vergi ve Resimler Kanunu" ile atılmıştır. Yine aynı yıl 16 Şubat 1924'de 417 sayılı "Ankara Şehremaneti Kanunu" çıkartılmıştır. Bu kanun ile Ankara Şehremini hükümet tarafından atanacak ve şehir dört üyesi bulunan bir "Cemiyet-i Umumiye-i Belediye" tarafından yönetilecekti. Daha sonraki yıllarda belediye ile ilgili en önemli düzenleme 3 Nisan 1930 tarih ve 1580 sayılı "Belediye Kanunu" dur. Bu kanun 53 sene yürürlükte kalan "Vilayet Belediye Kanunu", "Der-saadet Belediye Kanunu" ve "Ankara Şehremaneti Kanunu" nu, 1 Eylül 1930 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırmıştır. Bu kanunun hazırlanmasında beş esas ilke göz önünde bulundurulmuştur. Bu ilkeler aşağıda sıralanmıştır: Belediyeler arası eşitlik, belediyelerin icraatlarında serbest bırakılmaları, belediyeler üzerinde güçlü bir merkezi yönetim denetimi, tek dereceli seçim ve halkın etkin denetiminin sağlanması, belediyelerin hizmet alanının genişletilmesidir (Çağdaş, 2011: 397).

1945'lerde gelişen toplumcu belediyeçilik (sosyal belediyeçilik) Türkiye'de ilk kez 1973 yılı ile kapsamlı bir şekilde ortaya çıkmıştır. Yerel yönetim ve demokrasi ilişkisi en gerçekçi ve sağlam bir şekilde bu yıllarda kurulmuş ve benimsenmiştir. Bunun en iyi örneklerini, İzmit Belediyesi'nin İzmit Yeni Yerleşmeler Projesi ile Ankara Belediyesi'nin Batı Kent Projesi'nde görmek mümkündür (Öztürk ve Gül;2012: 283).Bu anlayış, genel olarak yerel yönetime ve özellikle belediyelere temel bir sivil toplum kuruluşu olarak yaklaşmaktadır. Yeni belediyeçilik anlayışı ile birlikte, klasik yerel belediye hizmetlerin yanında, kentlerde giderek artan sorun olarak kendini duyuran konut, çevre, tüketiciyi koruma, toplu taşıma, halk eğitimi-mesleki eğitim, tarihi çevreye-kültürel mirasa sahip çıkma, gençlik ve kültür hizmetleri gibi Türkiye belediyeçiliği için yeni olan alanlar, yerel hizmetler arasında görülmeye başlamıştır (Efe, 2012: 46-47). Ancak yerel yönetimlerin mali kaynak olarak merkezi yönetime bağlı olmaları bu yönetimleri güçsüz kılmıştır. Mali ilişkilerin her zaman yazılı kurala bağlı olmaması nedeniyle yerel yönetimlerin merkezi yönetimlere yakınlığı, aynı partiden olması belirleyici olmuştur (Kesgin, 2012: 124).

Türkiye'de 1950'li yıllarda hızlanan kentleşme süreci ile birlikte kentlerin nüfusu artmış, belediyelerin öncelikleri sosyal politikalardan daha çok, temel altyapı hizmetlerinin karşılanmasına yönelmiştir (Pektaş, 2010:12).

1960'lara kadar belediye başkanları atamayla geldiği için merkezi yönetimi; belediye meclisleri seçimle işbaşına geldiği için yereldeki güçlü grubu temsil etmektedir. Şengül, bu durumu 1970'lere kadar geçen sürede merkez-çevre açısından merkezi düzeyde büyük sermayenin çıkarlarını temsil eden, yerel düzeyde yerel esnaf ve küçük girişimcilerden oluşan ve yerel çıkarları temsil eden ikili bir yapı olduğunu belirtmektedir. Bu bir anlamda çalışan sınıfların temsil edilmemeleri sonucunu doğurmuş ve özellikle sosyal demokrat belediyelerin kurulması ile sosyal belediyeçilik anlayışı yayılmaya başlamıştır (Çam, 2013: 105).

1977-1980 yılları arasında belediyeler, kaynakları en verimli şekilde kullanmaya yönelerek, yeni kaynak arayışı içine girmişlerdir. Belediyelerin, asfalt fabrikası kurma, düğün salonu, otopark, halk ekmeği, halk plajları gibi yerler işletmek suretiyle kendilerine merkeze bağlı olmayan kaynaklar aradıkları görülmektedir. Bu yaklaşım sosyal demokrat anlayışından sonra toplumcu belediyeçiliğe Paris komünü' nü andıran bir devrim niteliğinde olan Fatsa deneyimi⁹ örnek olarak gösterilebilir. Halkın yönetime katılımını sağlayan katılımcı belediyeçiliğe örnek ve devrimci bir belediyeçilik modelidir (Bayramoğlu, 2015: 163).

⁹ Toplumcu belediye deneyiminin Türkiye'de ulaştığı en ileri aşama, Fatsa Deneyimi 1979 yılında belediye başkanının hayatını kaybetmesi ve yerine Fikri Sönmez'in belediye başkanlığına gelmesi ile başlamıştır. Bu dönemde gerçekleştirilen belediye yönetimi; belediye faaliyetlerine halk katılımı, halk ve belediye arasında dayanışma ve belediyelerin kendi aralarındaki yardımlaşma bakımından ülkemiz için öncü bir model olmuştur. <http://www.halkizbiz.com/yasam/fatsada-devrimci-halkci-belediyeçilik-deneyimi-h2254.html> E.T.08.03.2016

1980 sonrası yaşanan yüksek enflasyon, işsizlik gibi ekonomik sorunlarla yoksulluğu derinleşen vatandaşlara belediyeler, mali yetersizliklerine ve net kanuni bir zorunlulukları olmamasına rağmen sosyal yardımlara yönelmiştir (Koç; 2014: 29).1984 ‘ün ilk aylarından itibaren çıkarılan bazı kanunlarla Türkiye’ de normal belediye sisteminin yanında Büyükşehir Belediyeleri ve İlçe Belediyeleri sisteminin yer alması kararlaştırılmıştır. Büyükşehirlerin kurulması ile ikili yönetim ikili yönetim kademelenmesine gidilmiştir. Bürokratik hiyerarşik yapı ile bu dönemde belediyeler merkezleştirildiler (Kesgin, 2012: 127-128).Bu dönemde önemli diğer bir düzenleme ise 1985 yılında çıkartılan 3194 sayılı İmar Kanunu ile imar planı yapma yetkisinin belediyelere verilmesidir Demokratikleşmeden ziyade kentlerde düzeni sağlama, denetim altına alma ve acil altyapı sorunlarını çözmeyi amaçladığı belirtilmektedir. Bu bağlamda 1984 tarihinde 2985 sayılı Toplu Konut Yasasıyla belediyelerin kent mekânlarının üretilmesinde kilit rol üstlenmesi, bina ve arsa sahiplerine belediye eliyle yeni rantlar yaratılmasını sağlamak olmuştur. Erder ve İncioğlu bu dönemi, *geleneksel belediyecilikten projeci belediyeciliğe* geçiş olarak tanımlamaktadırlar (Çam, 2013:107-108).

1990’lı yıllardan sonra 1980’li yıllarda başlayan zihniyet ve algının değişmesi ile birlikte desantralizasyona ve yerelleşmeye paralel olarak yerel yönetimler büyük ve önemli hizmetler yapmaya devam ettiler. Bu yıllardan itibaren geçmiş döneme göre nispeten gelirleri artan bazı belediyeler, eğitim ve kültür düzeyi değişen ve kentsel ve sosyal hizmet talebi büyüyen nüfusa karşı sosyal yardım ve hizmetlerini arttırmak durumunda kalmıştır. Geçmiş dönemden fakir, kimsesiz, özürü ve yaşlı kimselere aşevlerinde sıcak yemek, yiyecek, giyecek verilmesi biçiminde devralınan sosyal yardımlar, 1990’lı yıllardan sonra hem tür, nitelik ve kapsam olarak artmış ve hem de ayrı ayrı belediye kurumları tarafından sağlanır hale gelmiştir. Özürlüler merkezi, huzurevi, kadın ve çocuk sığınma ev ve merkezleri, hastane, poliklinik ve sağlık merkezlerinin kurulması ve kapsamlı meslek ve beceri kazandırma kurslarının düzenlenmesi birçok Büyükşehir Belediyesinin temel hizmetleri arasına girmiştir. Bazı büyükşehir belediyeleri tarafından sağlanan bu hizmetler, giderek yaygınlaşmaktadır (Ersöz, 2005: 145).

Bu bağlamda 1982 Anayasası ile sosyal ve ekonomik alanlarda amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde hizmet verebileceğinin sınırlarını çizen devlet yine bu sınırlar çerçevesinde halka en yakın birim olan belediyelere sosyal politikaları yürütme görevi vermektedir.

20.yy yaşanan toplumsal ve idari dönüşümün yasal düzeyde karşılık bulduğu dönemlerdir. Yerel yönetimler demokrasinin katılım ve işbirliği yönünü gerçekleştirecek temel birimler olarak kabul edilmekte ve en önemli sorun, demokrasinin derinlikten yoksun yapısı olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, yerel yönetimlerinin yeterli mali güce kavuşturulacağı ve sivil toplum kuruluşlarının yerel karar alma süreçlerine katılımlarının sağlanacağı taahhüt edilmiş; bir yerel yönetim reformunun gerçekleştirileceği belirtilmiştir(Koç, 2014: 30).

20.yy başlarında tartışılmaya başlanan Türk Kamu Yönetim Reformu, 2005 yılında 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun yerine 5393sayılı Belediye Kanunu’nun, 2004 yılında tarihli 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun’un yerine 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun çıkarılması ve bununla birlikte 2012 tarihinde 6360 sayılı 14ilde Büyükşehir Belediyesi ve 27 yeni ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması yasalastı 2005 yılında 1913 tarihli İl Özel İdaresi Kanunu’nun (İdare-i Umumiye-i Vilayet Kanunu Muvakkat) yerine ise 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun çıkarılması ile sonuçlanmıştır (İzci ve Turan, 2013: 119). Türkiye’de toplam 1397¹⁰ belediye, 30 Büyükşehir belediyesi, 51 il özel idaresi vardır.2016 yılı itibariyle 33 belediyeye kayyum atandı.¹¹

4.1. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Türkiye’de 1982 Anayasası ile sosyal ve ekonomik alanlarda amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde hizmet verebileceğinin sınırlarını çizen devlet yine bu sınırlar çerçevesinde halka en yakın birim olan belediyelere sosyal politikaları yürütme görevi vermektedir.

Sosyal belediyecilik Türk Anayasasında yer alan sosyal devlet kavramının yereldeki tamamlayıcısıdır. Her ne kadar yerelde sosyal belediyecilik uzun yıllar algılanamamış olsa da son dönemlerde özellikle Avrupa Birliği’ne (AB) uyum sürecinde önemini artırmıştır.

¹⁰ 1397 belediye içinde, büyükşehir belediyeleri ,il belediyesi, büyükşehir ilçe belediyesi, ilçe belediyesi ve belde belediyesi toplamdır. Bkn: <https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>.

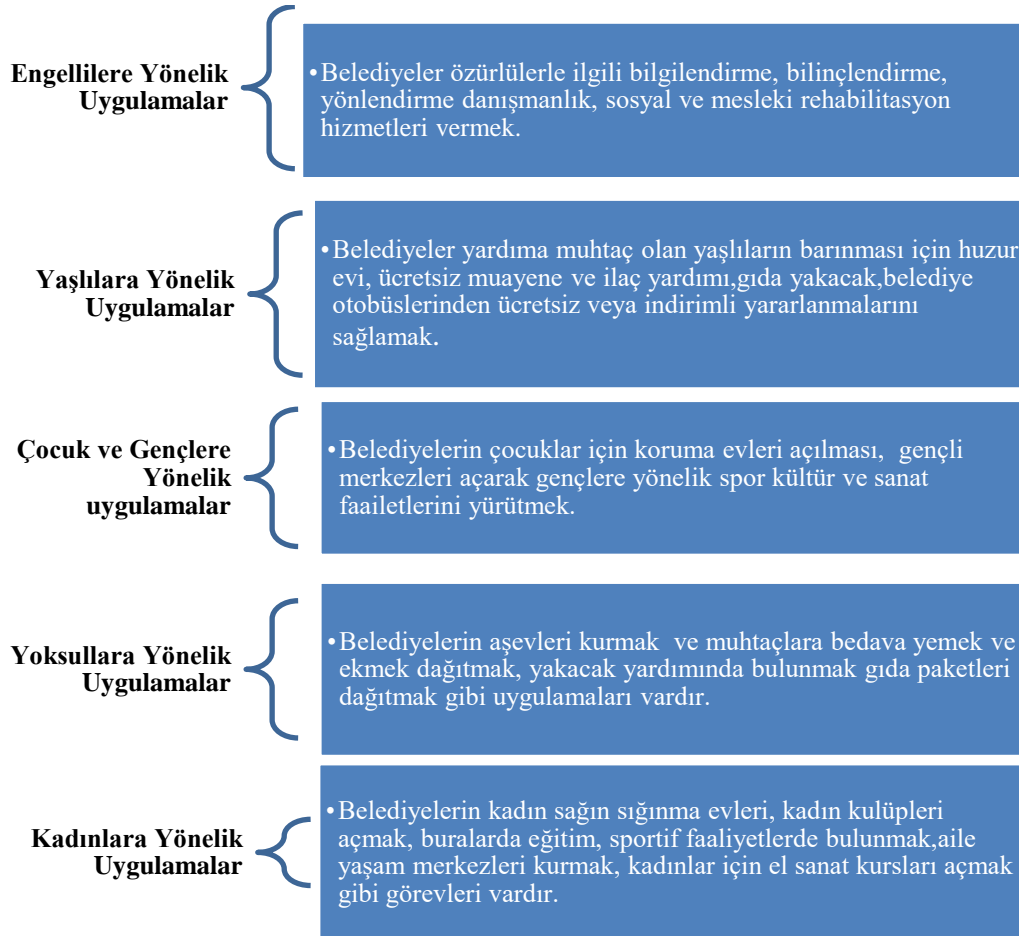
¹¹ Bkn:<https://www.e-icisleri.gov.tr>

Türkiye’de belediyeler, kendi sınırları içerisinde yaşayan birey, aile ve toplulukların üç ayrı kaynaktan gelen sorunları ile yakından ilgilenmek durumundadır. Temelde toplumsal sistemin işleyişinden ve yapısından kaynaklanan ve özellikle büyük şehirlerde acil müdahaleyi gerektirecek boyutlara ulaşan yoksulluk, işsizlik, dilencilik, suçluluk ve benzeri sorunlar; belediyelerin kendi hizmet alanları içinde meydana gelen afetlerden dolayı zarar gören birey ve ailelerin karşılaştıkları sorunlar; ve insanın doğasından gelen ve çevresel koşulların da etkisiyle somutlaşan çocuk, yaşlı ve engellilerin karşılaştıkları sorunlardır. Günümüzde belediyelerin sosyal belediyeçilik olarak adlandırdıkları uygulamalar, bu üç kaynaktan gelen sorunların çözümüne ilişkin çabaları kapsamaktadır (Ateş, 2009: 92).

Belediyeler daha iyi hizmet verebilmek o yörede yaşayan insanların envanterini çıkarmalı ve bir sosyal doku haritası hazırlamalıdır. Fiziki ve sosyal yatırımların yapılmasında yol gösterici olacak bu çalışmalar sonucunda şehirdeki nüfusun gelir, yani, sağlık ve kültür bilgileri toplanmış olacaktır. Kamuoyu araştırmaları, anketler, sayımlar, diğer istatistiki yöntemler sayesinde kent insanının eğilimlerini belirlemek mümkün olacaktır. Kültürel, sosyal ve ekonomik hizmetlerin sunumunda bu veriler kullanılacak ve gerçek ihtiyaç sahiplerinin de tespiti kolaylaşacaktır. Belediye hizmetlerinin ölçülmesi de u çalışmalarla mümkün olacaktır. Çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar, engelliler, risk grupları belediyenin sosyal hizmet alanlarını oluşturmaktadır (Özden, 2013: 97).

Belediyeler bölgeler arası farklılıklarla birlikte birçok hedef ve kitleye yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinde bulunmakta; bu faaliyetler de genel olarak öne çıkan hedef kitleler şu başlıklar altında sınıflandırılır (Çicek, 2012:104).

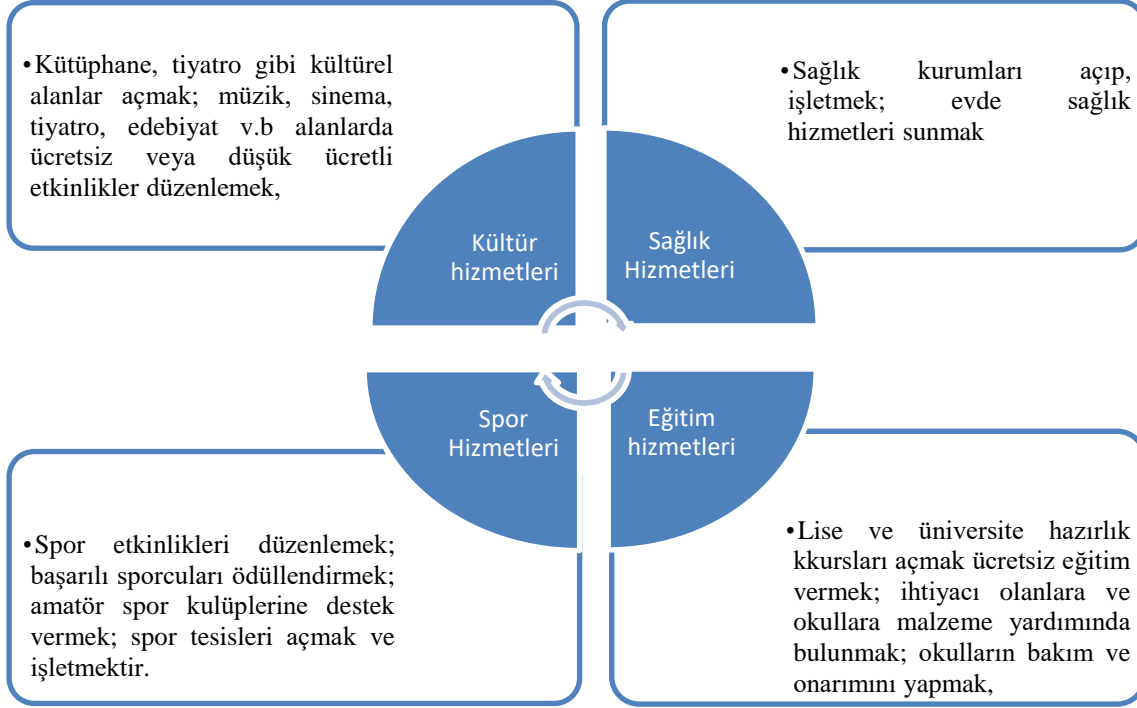
Şekil 2. Türkiye’de Sosyal Hizmet Faaliyetlerinde Öne Çıkan Hedef Kitle

Kaynak: Şahinoğlu, 2014, Yıldırım, 2007’den esinlenerek tarafımızdan hazırlanmıştır.

Bu yardım hizmetlerin yanı sıra belediyeler günümüzde geniş anlamda sosyal belediyeçilik olarak adlandırdığımız şekilde kültür, sağlık, eğitim, spor gibi birçok alanda kentsel gelişime yönelik hizmet sunumunda bulunmaktadır.

Şekil 3. Türkiye’de Belediyelerin diğer Sosyal Belediyeçilik Faaliyetleri

Kaynak: Çiçek, 2012, Akdoğan 2011, Keleş 2008’den esinlenerek hazırlanmıştır.

Görüldüğü üzere belediyeler birçok alanda hizmet sunmakta ve bu yolla kentlerin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Sosyal belediyeçilik alanında belediyeler bütçelerinin büyüklüğüne göre sosyal yardım verme imkânlarına sahiptirler. Belediyelerin bu hizmetleri yerine getirmelerinde herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda belediyeler geniş yetki ile donatılmışlardır

5393 sayılı Kanun’da yer alan “hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir” hükmünü göz önünde bulundurmak gerekir. Belediyeler sosyal belediyeçilik faaliyetlerini mevzuat çerçevesinde ancak mali imkânların uygunluğu ve belediyenin yürütmekle mükellef olduğu hizmetlerin önem sırası dikkate alınarak yürütülür (Çiçek, 2012: 102-103).

Bazı belediyeler geniş kapsamlı sosyal yardım faaliyetlerini yürütürken, bazıları ise daha sınırlı düzeyde gerçekleştirmektedirler. Bir kısmı huzurevi, aşevi, gençlik merkezi, çocuk yuvaları, yaşlı ve engelliler için yardımlarda bulunurken bazıları ise sadece kanunda belirtilen hizmetleri yerine getirmektedirler. Bu bağlamda belediyeler büyüklüğüne göre farklı tutarlarda sosyal yardım yapmaktadırlar. Türkiye’de 2015 yılı için tüm belediyeler 2.592.199,1000 TL sosyal yardım harcaması yapmışlardır (MİGM, 2014: s.55).

4.1. Yaşlılara Yönelik Uygulamalar

Ülkemizde yaşlı nüfusu diğer yaş gruplarında ki nüfuslara göre daha yüksek bir hız ile artış göstermektedir. Küresel yaşlanma süreci olarak adlandırılan “demografik dönüşüm” sürecinde olan Türkiye oransal olarak genç bir nüfus sayısına sahip görünse de mutlak yaşlı sayısı oldukça fazladır. Yaşlı (65 ve daha yukarı yaş) nüfus oranı 2014 yılında %8 iken nüfus projeksiyonlarına göre 2023 yılında % 10.2, 2050 yılına %20.8, 2175 yılında %27.7’ ye yükseleceği tahmin edilmektedir. 2012 yılında UNECE ülkeleri arasında en yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ilk üç ülke sırasıyla %21 İtalya, %20.7 ile Almanya, %19.9 ile Yunanistan’dır. Türkiye bu sıralama da 29. Sırada yer almaktadır (TUİK, 2014: 1).

Nüfusta gerçekleşen ve daha da artacağı beklenen yaşlı nüfus artışı nedeniyle yaşlıların refahının devamını sağlamaya yönelik uygulamalar ön plana çıkmaktadır. Bu durum ekonomik olarak bağımlılık oranının da

artışıyla yaşlılara yapılan harcamaların artışını da beraberinde getirmektedir (Taşçı, 2010:181). Aile yapısının çekirdek aile yönünde değişime uğraması, hayat tarzında ki farklılaşma, insanların değişen ilgi ve beklentileri gibi sebeplerle yaşlı kesime görülecek hizmetlerin önemi de artmaktadır. Yaşlı nüfus sağlık harcamalarının genç nüfusa oranla 6 kat olduğu gerçeği göz önüne alınırsa bu alanda çeşitli önlemlerin alınması zorunluluk haline gelmiştir (Yıldırım, 2007: 95).

Belediyelerin görevlerini düzenleyen 5393 sayılı kanunun **14. Maddesinde** hizmetlerin yerine getirilmesinde gözetilecek kesimlerde yaşlıların da bulunduğu belirtilmiştir. Türkiye’de, yaşlılık alanındaki hizmetlere genelde kurum bazında ağırlık verilmiştir. Başta Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olmak üzere, belediyeler, özel huzur evleri, dernek ve vakıflara ait huzurevleri ile 2014 verilerine göre kapasitesi artmıştır.

4.2. Engellilere Yönelik Uygulamalar

Belediyelere genel olarak, engellilere yönelik her türlü yardım ve hizmet sunma yetkisi ve görevi verilmiştir. Engelliler sosyal ve ekonomik yaşama katılmada büyük sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle bu bireylere yönelik uygulamalar, bu sorunları ortadan kaldırmayı amaçlamalıdır. Türkiye’de özürülere yönelik ilk kapsamlı araştırma TÜİK tarafından 2002 yılında yapılmıştır. Bu araştırmaya göre ülkemizde değişik özür gruplarında olmak üzere toplam özürü insan oranı %12.29’dur. Dünya ölçeğine göre dünyadaki nüfusun %14’ü çeşitli özür gruplarına mahsustur(Yıldırım, 2007: 96).

5393 sayılı Kanun hizmet sunumunda engellilerin de dikkate alınması gerekliliğine vurgu yapmaktadır. (Çiçek, 2012: 106), büyükşehir belediyeleri içinse 5216 sayılı Kanun’a 01.07.2005’te 5378 sayılı Kanun’la eklenen “ek madde 1” ile özürü hizmet birimleri oluşturulması ve bu hizmetlerin engellilere hizmet için kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde sürdürülmesinin öngörüldüğünü belirtmektedir. Ayrıca bu hizmetlere yönelik olarak “Büyükşehir Belediyeleri Özürü Hizmet Birimleri Yönetmeliği” çıkarılmıştır. Belediyeler şehir içinde kendilerine sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özürülülerin erişilebilirliğine uygun olması için görevlendirilmişlerdir.

Türkiye’de belediyelerin engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımları ise şöyle sıralanmaktadır: hizmet ve rehabilitasyon merkezleri kurmak, evde bakım hizmetleri sunmak, ayni ve nakdi yardımlar yapmak, belediye otobüslerinde ücretsiz ya da indirimli binmelerini sağlamak, fiziki düzenlemeleri yapmak, engelli derneklerine destek vermek, eğitimler ve sosyal etkinlikler düzenlemek, danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmak, istihdam imkanlarını artırmaktır (Şahinoğlu, 2014:81).

4.3. Çocuk ve Gençlere Yönelik Uygulamalar

Türkiye genç nüfusuyla öne çıkan bir ülke olarak görülmektedir. 2014 verilerine göre nüfusun %24.3’ü 0-14, %67.8’i ise 15-64 yaş aralığında bulunmaktadır (TÜİK, 2014).

Çocuk ve gençlere yönelik olarak 5393 sayılı Kanun’da büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000’i geçen belediyelerin çocuklar için koruma evleri açması zorunluluğu getirilmiş, 6360 sayılı Kanun ile nüfus kriteri100.000’ e çıkarılmıştır. Gençlere yönelik diğer faaliyetler ise il genel meclisi ve belediye başkanının inisiyatifine bırakılmıştır. Bu nedenle çocuk ve gençlere yönelik hizmetlerde bir standart belirlenememiştir (Çiçek, 2012: 105).Belediyelerin bu konuda ki faaliyetlerin de eğitim hizmetleri büyük önem taşımaktadır. Belediyeler öğrencilere yönelik olarak etüt merkezleri açmakta, burs ve krediler sağlamakta, ayrıca çocuk ve gençlere yönelik kültür-sanat, spor ve sosyal etkinlikleriyle eğitim sürecini desteklemektedirler. Çocuk meclisleri oluşturmak, çocuk kulüpleri kurmak, risk altında bulunan çocukların iyileştirilmesi ve topluma kazandırmak için merkezler açmak belediyelerin ayrıca edindiği sosyal görevlerdir. Belediyelerin eğitim faaliyetleri içerisinde mesleki eğitim de önemli yer tutmaktadır. Bu eğitim gençlerin istihdam edilebilirliğini artırarak refah gelişimini sağlamaya amaçlamaktadır (Şahinoğlu, 2014:82).

4.4. Yoksullara Yönelik Uygulamalar

Gelişmekte olan ülkelerde politikanın konusu çoğu zaman insan ve insan ihtiyaçlarıdır. İdareler de eski zamanlardan günümüze yönettikleri toplumların sorunlarına karşı duyarlı olmak zorunda kalmışlardır. İngiltere örneğinde de yerel yönetimlerin sosyal politika ilk olarak yoksullara yönelik uygulamalar şeklinde olmuştur. Bundan dolayı yoksulluk sorunu yerel yönetimlerin son dönemlerde daha yoğun olarak yoksulluk politikalarıyla yer almaya başlaması sosyal belediyeciliğin önemini artırmıştır (Kesgin, 2012:74).

Bu doğrultuda bu politikalar iş piyasalarını girişi kolaylaştırma ve eğitim yoluyla kişileri istihdam edilebilir bir hale getirecek şekilde geliştirme yoluyla toplumsal yaşamla ilişkilerini güçlendirmeye çalışmaktadır. Ayrıca

Belediye Yasası yaşlılar gibi yoksulları da hizmet sunumunda dikkate alınması gerekli kesimler sayarak, bu kesimlerin ihtiyaçlarının belediyeler için önemini ortaya koymaktadır (Şahinoğlu, 2014: 83). Belediyelerin bu ihtiyaçlar doğrultusunda ileriye dönük çalışmalarında Sosyal belediyeçilik uygulamalarını sosyal yardımdan ayıran en önemli unsur ise; bireylere yardım faaliyetlerini istihdamla bağlantılı hale getirirken, uygulamalarıyla bireyleri yapabilir kılmalarıdır (Göksu, 2010:77).

Sosyal devlet kavramına uygun olarak sosyal belediyeçilik, belediyelerin de toplumsal talepleri karşılması yönünde, sosyal dışlanmayı ve mahrumiyeti ortadan kaldırmak amacıyla, muhtaç kesimin insani ihtiyaçlarına yönelik olarak ihtiyaçlarını kapsar. Sosyal belediyeçilik bu bağlamda aşevleri açılması ve evlere ücretsiz yemek servisi yapılması, aynı ve nakdi yardımlar, eğitim yardımları, sağlık yardımları, ücretsiz sağlık hizmetleri bu tür sosyal hizmet ve yardım çalışmaları yapmaktadır. Bu eğitim faaliyetleri yanı sıra belediyeler ayrıca düzenli olarak gerçekleştirdikleri kültürel etkinliklerle bireylerin sosyal ve kültürel gelişimine de katkıda bulunmaktadır. Ücretsiz veya düşük ücretler karşılığı gerçekleştirdikleri bu etkinliklerle, bu imkânlarla erişimi olmayan vatandaşların kent yaşamına adaptasyonunu kolaylaştırmaktadırlar. Bu etkinlikler arasında ise ücretsiz spor etkinlikleri, kültür-sanat etkinlikleri ve ücretsiz veya düşük ücretli olarak düzenlenen geziler önemli yer tutmaktadır (Şahinoğlu, 2014: 83-84).

4.5. Kadınlara Yönelik Uygulamalar

Literatürde kadınlara yönelik sosyal yardım ve hizmetler, son yaşanan olaylar ile birlikte daha da önem kazanmıştır. Kadına yönelik olarak 5393 sayılı Kanun'da, büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i (6360 sayılı Kanun sonrası 100000) geçen belediyelerin kadınlar için koruma evleri açması zorunluluğu getirilmiştir. Diğer faaliyetler ise yine aynı şekilde belediye başkanı ve meclisin inisiyatifine bırakılmıştır (5393 Sayılı Belediye Kanun, 14.maddesi).

Bu bağlamda birçok kadın sığınma evleri açılmıştır. 1991-2013 yılları arasında kadın konukevlerine başvurmuş kadınların sayısı 31.715, anneleriyle birlikte gelen çocukların sayısı ise 16.809'dur. Konukevlerinde kalmak durumunda olan çocukların sayısı dikkat çekmektedir. En son yayınlanan verilere göre ülkemizde toplam 3.248 kapasiteli olmak üzere, Bakanlık bünyesinde90, yerel yönetimlerin bünyesinde 32, Sivil toplum Kuruluşu bünyesinde ise3kadın konukevi bulunmaktadır. Afyon, Rize, Niğde, Sinop, Muş ve Bitlis'te kadın konukevleri bulunmamaktadır. Bu illerde kadın konukevlerine uygun bir yerin bulunamaması büyük bir sorun teşkil etmektedir. İstanbul, Kadın konukevlerinin yoğunlukta olduğu şehirlerden biridir (KADEM, 2014: 15).

4.6. Kültürel Faaliyetleri

Belediyeler, halkın fiziki ve maddi ihtiyaçlarını yani altyapı, imar, trafik, temizlik, sağlık, eğitim vb. ihtiyaçlarını karşılayarak sosyo-ekonomik gelişmeye katkıda bulunurlar. Ancak insanlar bu ihtiyaçlarının yanında duygularına hitap eden sanat, estetik, müzik ve edebiyat vb. kültürel-sanatsal faaliyetlerin içinde de olmak ister. İnsanların bu ihtiyaçlarına cevap verebilecek kültürel faaliyetleri belediyeler yaparken, hem sanata ve sanatçıya destek verirler (Pendik Belediyesi, 2014: 14.)

Kültürel hizmetler verilirken toplumun eğitim ve kültür anlayışları arasındaki farklılıklar dikkate alınarak, özellikle büyük kentlerin planlı yerlerinde yaşayan eğitimli kesimin yanında plansız yani gecekondü vb. alanlarında yaşayan eğitimsiz kesimin eğitsel ve kültürel ihtiyaçlarının farklı olabileceği düşünülmelidir Bu bağlamda Kültür Politikası çok seslilik ve çoğulculuk üzerine oturmalıdır. Kültürde asıl olan tüm toplumsal kesimlerin varlık alanı bulabilmesidir (Yaşamış, 1996: 284).

4.7. Sağlık Hizmetleri

Belediyeler, genel halk sağlığını korumak amacıyla hem önleyici hem koruyucu sağlık faaliyetleri yaparlar. Belediye kanunu belediyelere sağlıkla ilgili her türlü tesisi açma ve işletme görevi vermiştir. Ayrıca belediyelere umumi hıfzıssıhha kanunu ile de sosyal hizmet alanının önemli bir alanı olarak halk sağlığını koruyucu tedbirler alma yetkisi verilmiştir. Belediyeler; üniversite hastaneleri, devlet hastaneleri, araştırma hastaneleri ile işbirliği içinde veya kendi imkanları ile ilköğretim ve lise çağındaki çocukları sağlık taramalarından geçirmektedirler. Bu kapsamda ağız ve diş sağlığı konusunda muayene ve bilinçlendirme, genel sağlık taraması, diş macunu ve fırçası dağıtımı yapılabilmektedir. Bu sağlık taramaları okul, huzurevi, çocuk yuvası gibi yerlerde olduğu gibi kentlerin dışında yaşayan ve ulaşım imkanı zor olanlar içinde gezici sağlık taraması şeklinde olabilmektedir (Keleş, 2008:61).

4.8. Spor Hizmetleri

Belediyelerin sosyal belediyeçilik modeli ve yerel sosyal hizmetler kapsamında diğer görevlerinin yanında çocuk ve gençlerin toplumsallaştırılmasını sağlayacak kültür, sanat ve spor merkezleri açmak, onlara meslek ve beceri edindirme kursları düzenlemek ve psiko-sosyal danışmanlık hizmetlerinde bulunmakla yörenin sosyalleşmesini sağlamaktır (Es, 2007:30-31).

5393 sayılı kanunda belediyelerin yurtiçi veya yurtdışında ‘kardeş kent’ uygulamasına gidebileceği belirtilmiştir. Böylelikle belediyeler, kardeş kentler edinerek karşılıklı kültürel, sosyal ve ekonomik ilişkilerini geliştirebilirler. Kanun, bu yetkiyi belediye meclisine vermiştir. Kanunun **18. maddesine** göre belediye meclisleri, ‘kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye’ karar verirler. Yurt dışı ilişkileri düzenleyen **74. maddede** ise içişleri Bakanlığından izin almak koşuluyla belediyeler yurtdışındaki yerel yönetimlerle kardeş kent olabilirler (5393 Sayılı Belediye Kanunu).

4.9. Eğitim Hizmetleri

Belediyelerin sosyal hizmet faaliyetleri arasında yaygın eğitim önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim, sadece belli bir yaş grubuna (çocuklar ve gençler gibi) yönelik bir hak değildir. Eğitimin toplumun her kesimini ömür boyu sürecek bir öğrenme sürecine sokması yaygın eğitimin amacıdır (Keleş , 2008: 60).

5393 sayılı Belediye Kanununun 14. ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun **7. maddesinde** Büyükşehir ve diğer belediyelere ‘meslek ve beceri kazandırma’ hizmetlerini yapma veya yaptırma görev ve sorumluluğu verilmiştir. Bu kurslar, toplumun çalışmayan, çalışamayan veya çalışıp da bir meslek veya sanatı öğrenmek isteyen kesimlerine yöneliktir. Bu bağlamda ev hanımları, okumamış genç kızlar, işsiz gençler, engelliler vb. insanlar bu tür etkinliklere katılıp bir meslek veya beceri kazanabilmektedir. Bu kursların ekonomik sonucu şüphesiz bu kesimlerin gelir elde etmesiyken sosyal sonucu ise yeni bir sosyal çevreye katılıp sosyalleşmesidir (5393 Sayılı Belediye Kanunu).

Bilgi evleri projesi şuan için birçok belediye de uygulanmaya konulmuş ve özellikle dar gelirli kesimlerin eğitim hayatı ileri deki sosyal hayatı için bir ışık olmuştur. Bu bağlamda Denizli Büyükşehir Belediyesinin bünyesinde uygulamaya devam ettiği Bilgi evi kurs merkezleri de çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak onun yanı sıra dengeli beslenmelerini sağlamak, eğiti oyunlar oynatmak ve okuldan geldikleri zaman boş zamanlarını değerlendirebilecekleri bir yer olmuştur (Denizli Belediyesi, 2016: 3).

5. SONUÇ

Gelişmiş ülkelerde belediyeler 20.yy başından itibaren kentsel hizmetlerin ve sosyal politikaların sağlanmasında görevler yerine getirmeye başlamış ve belediyelerin bu alandaki rolünde gelişmiş ülkelerde refah devleti tipinin ortaya çıkması büyük bir gelişme olmuştur.

İsveç’te yerel yönetimlerin gelir, gider ve personel rakamları ve kamu verileriyle kıyaslanması bu gücü destekleyici nitelikte sonuçlar vermektedir. Örneğin; yerel yönetim giderleri toplam kamu giderlerinin % 44,3’üne denk düşmektedir. Ayrıca yerel yönetimler eğitimin sağlığına genel yetkili olarak birçok hizmetin sunumundan sorumludurlar. Sosyal refah hizmetleri bakımından ise merkezi hükümetin hizmet sunumunu yerel yönetimlere bıraktığı görülmektedir. Yerel yönetimler ihtiyaçlar temelinde aktif bir şekilde bu hizmetleri sunmaktadırlar. İngiltere’de ise güçlü yerel yönetim geleneği bilinen bir gerçektir. Ülkede yerel düzeyde hizmetler büyük ölçüde bu birimlere devredilmiştir. Özel ve kamu otoriteleri arasında paylaşılarak birçok hizmet sunulmaktadır. Ancak sosyal hizmetler yerel yönetimlerin en temel görevlerinden biridir. Yerel yönetim giderlerinin % 35’inin sosyal hizmet ve yardımlara harcandığını belirtmek bu çerçevede faydalı olacaktır.

Almanya’da yerel yönetimler eğitimin sağlığına, sosyal hizmetlerden, günlük bakım merkezlerinin finansmanına kadar birçok alanda faaliyette bulunmaktadırlar. Yerel yönetim birimlerinin geniş harcama payı toplam kamu harcamaları içerisinde yerel yönetimlerin payının yüksek olmasına neden olmaktadır. Son yapılan yeniliklerle, Fransa’da sosyal hizmetler ademi merkezîyetçilik ve özelleştirmenin birlikte yer aldığı bir sisteme dönüşmektedir.

Türkiye’de sosyal belediyeçiliğin yasal dayanağı, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, “On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” oluşturmaktadır. Kanunlar belediyeyi sosyal politikalar konusunda genel yetkili kılmaktadır. Ancak kanunlarda belediyelere yüklenen sosyal görevler için gerekli kaynaklar tahsis edilmemektedir. Böyle bir düzenleme belediyeleri kapsamlı ve kurumsal organizasyon gerektiren sosyal politikalar sunmakta yetersiz bırakmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye’de son dönemlerde, belediyeleri, kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiş görev, yetki ve sorumluklarının yanında sosyal alanlarda planlama ve düzenlemeler yapmaya zorlamaktadır. Sosyal politikaların hayata geçmesi ve yaygınlaşması, belediyeleri vatandaş odaklı bir anlayışa yöneltmektedir. Sosyal belediyeçiliğin hayata geçmesinde en önemli faktör, belediyelerin, dezavantajlı grupların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde etkin bir hizmet sunmasıdır.

Türkiye’de sosyal belediyeçilik anlayışının son on yılda gösterdiği bu gelişime rağmen ilgili alanda Avrupa ülke örnekleriyle kıyaslandığında halen temel eksiklikler olduğu göze çarpmaktadır. Türkiye açısından bakıldığında, yukarıdaki örneklere kıyasla uygulama örneklerinin yetersizliği ve ilgili verilerin düşüklüğü göze çarpmaktadır. Ancak geçmiş uygulamalar ve gelinen nokta bakımından ise bazı belediyelerin bu alanda oldukça başarılı oldukları gözlemlenmektedir. Sonuç olarak son yıllarda belediyelerin en önemli görevi belediye sınırları içerisinde bir sosyal doku haritasının çıkartılmasıdır. Yani belediye, sınırları içerisinde yaşayan halkın gelir durumu, kültürel donanımı, eğitim durumu, yaşı, cinsiyeti gibi bilgileri, anket, istatistik, kamuoyu araştırmaları vb. bilgi toplama ve araştırma teknikleri ile temin etmelidir. Temin ettiği bilgiler sayesinde nerede, hangi kitlenin, neye, ne kadar ihtiyaç duyduğu konusunda ve hizmet sunumunda etkinlik, verimlilik, adalet gibi değerlerin ön plana çıkması sağlanabilecektir. Bu bağlamda sosyal belediyeçilik; kentlerde zor koşullarda yaşamlarını sürdüren yoksulların veyahut dezavantajlı diye adlandırılan grupların temel ihtiyaçlarını karşılamasıyla uygulama alanı bulmuştur ve kurumsal düzlemden çok, fiili duruma geçmiştir.

KAYNAKÇA

- A.Çam, Çiğdem. (2013). Yerleşme ve Yerel İktidar Edirne Alan Araştırması. Beta Yayınları.
- Akçakaya, Murat. (2003). Fransa’da Yerel Yönetimler ve Halkın Karar Alma Süreçlerine Katılımı. Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi 153-174: file:///C:/Users/vatan/Downloads/326-641-1-SM.pdf Erişim Tarihi: 19.06.2016.
- Akdoğan, Yalçın. (2002). Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyeçilik. Eminönü Bülteni, Şubat Sayısı.
- Akdoğan, Yalçın., (2011), Kamu Maliyesi. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Arın, Tülay. (1994). Türkiye’de Sosyal Güvenlik Fonlarının Açıkları: Liberal Sosyal Güvenlik Rejiminin Çelişkileri ve İflası”, 10. Türkiye Maliye Sempozyumu, Kamu Kemimi Finansmanı. Adana: Çukurova Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü Yayını.
- Ateş, Hamza. (2009). Sosyal Belediyeçilik. MÜSİAD Çerçeve Dergisi Sayı,49, 88-95.
- Bağlı, Mehmet Selim.(2011), Alman Yerel Yönetim Yapısı, Türk İdare Dergisi, Sayı:473, ss.43-73.
- Bahadıroğlu, Yavuz. (2012). Biz Osmanlıyız. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Bayramoğlu, Sonay. (2015). Toplumcu Belediye Nam- ı Diğer Belediye Sosyalizmi. Ankara: Nota Bene Yayınları.
- Beki, Abdülhakim. (2008). Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları : Ümraniye Belediyesi. T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmış Doktora Tezi).
- Bell, J.,&Peton, J. (1896). Glasgow: Its Municipal Organisation and Administration. https://ia801406.us.archive.org/9/items/glasgowitsmunicipi00bell/glasgowitsmunicipi00bell_bw.pdf Erişim Tarihi:02.05.2015
- Bergmark Åke, Minas Renate, Rescaling Social Welfare Policies in Sweden, 2006, <http://www.euro.centre.org/rescalingDocuments/files/Sweden.pdf>, E.T:10.11.2016.

- Berk, Zübeyde. (2010). Kent Yoksulluğu ve Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Kırıkkale Belediyesi Örneği. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayımlanmış yüksek lisans tezi.)
- Bernstein, Eduard. (2011). Sosyalizmin Ön koşulları ve Sosyal Demokrasinin Görevleri (Çeviren: Levent Bakaç).İstanbul : Kayhan Matbaacılık.
- Bilgin, Kamil. Ufuk. (2013). İsveç'te Yerel Yönetimler. M. Okçu, & H. Özgür içinde, Dünyada Öztürk, Feyza. (2005). İsveç'te Yerel Yönetimler. Çağdaş Yerel Yönetimler Vergisi Cilt,12 Sayı,3 TODAİE.
- Çağdaş, Tülin. (2011). Türkiye'de Yerel Yönetimlerde İdari Özerklik. . Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, 391-416.
- Çiçek, Eda Uysal (2012). Türkiye' de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları; Batı Akdeniz Örneği. Ankara: Türkiye Belediyeler Birliği.
- Çukurçayır, Akif. (2013). Almanya'da Siyasal Sistem ve Yerel Yönetimler. M. Okcu, & H. Özgür içinde, Dünyada Yerel Yönetimler Örnekler Uygulamalar (s. 50-70). Ankara: Seçkin yayınevi.
- Dogliani, Patrizia. (2002). European Municipalism in the first half on the twentiethcentury: the socialist network. Contemporary European History 11 Sayı.4, 573-596.
- Efe, Hüsammetin. (2012). Türkiye' de Sosyal Belediyecilik Bayrampaşa Belediyesi Örneği. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri enstitüsü Kentsel Sistemler Ve Ulaştırma Yönetimi. İstanbul: yayımlanmış yüksek lisans tezi.
- Ege, Sema. (2000). Fabian Society ve İki Yenilikçi Yazar G. Bernard Shaw Cilt:40 Sayı: 3-4. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi .
- Ersöz, Halis. Yunus. (2004). Sosyal Politika Perspektifinden Yerel yönetimler. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Es, Muharrem (2007). “Kentsel Yoksulluğun Azaltılmasında Sosyal Belediyeciliğin Rolü”, Yerel Siyaset Dergisi, (13), 45-52.
- Fischer, J. (2005). “Swedish Budget Rules: Praise from Brussels, Pressure at Home.ECFIN,Economic analysis from the European Commission’s Directorate General for Economic and Financial Affairs Country Focus, Volume 2, Issue: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication_summary1467_en.htm Erişim Tarihi: 01.03.2015
- Fraser, Hamish.,&Maver, Irane. (1996). Glasgow: 1830 to 1912. Haziran 10, 2015 tarihinde Let Glasgow Fourish: https://books.google.com.tr/books/about/Glasgow_1830_to_1912.html?id=4Ta8AAAIAAJ&redir_esc=y Erişim tarihi: 10.03.2015
- Güler, Murat. (2013). Toplumcu Belediyeciliğin Doğuş Koşulları Üzerine. İ. Kamalak, & H. Gül içinde, Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi Toplumcu Belediyecilik Teorik Yaklaşımlar, Türkiye Uygulamaları (s. 125-159). İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- <http://www.services.parliament.uk/Acts/2010/localism>, Erişim Tarihi: 19.01.2017
- <http://ailetoplum.aile.gov.tr/data>, Türkiye'de Sosyal Hizmet ve Yardımların Yeniden Organizasyonu, Nisan 2015
- <http://bilgievleri.denizli.bel.tr> E.T. 10.12.2015/Denizli Bilgi Evi Merkezleri, 2016.
- http://de.wikipedia.org/wiki/Kinder-_und_Jugendfreizeiteinrichtung; Erişim: 10.09.2016
- <http://europeanwater.org/> 2016, E.T.10.12.2016
- <http://kadem.org.tr/KadınKonukvleriÇalıştay>, Erişim Tarihi: 19.03.2016
- <http://www.migm.gov.tr/>,06.03.2017
- <http://www.pendik.bel.tr> E.T.10.12.2016
- <http://www.pendik.bel.tr/kalkinma/bpi.asp?caid=306&cid=2495>, Erişim Tarihi: 19.03.2016

<http://www.tuik.gov.tr/> E.T. 02.03.2016.

<https://www.e-icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx,06.03.2017>.

İnaç Hüsamettin, Ünal Feyzullah (2006).İngiltere’de Yerel Yönetimler, Dumlupınar üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi,Sayı:16,ss.125-140,
[https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/16/125-140.pdf,\(13.01.2017\)](https://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/17/files/DERG_/16/125-140.pdf,(13.01.2017))

Jönsson Ingrid, Anne-Marie Daune-Richard, Sophie Odena, Magnus Ring, (2009), Becoming dependent: How is elder care implemented in France and Sweden, 20-22 August,s.1-22,file:///C:/Users/user/Downloads/Jonsson-I_Rc192009%20(2).pdf, E.T.22.12.2016.

Kalabalık, Halil. (2005). Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku.Ankara: Seçkin Yayınları.

Karaer, Tacettin. (1990). Fransa'da Yerel Yönetim Reformu Üzerine. Amme İdare Dergisi Cilt,23, Sayı 3.

Kaya Erol, www.sosyalhizmetuzmani.org 19.06.2016.

Keleş, Ruşen. (1994). Yerinden Yönetim ve siyaset. İstanbul: Cem Yayınevi.

Kesgin, Bedrettin. (2012). Yoksullukla Yerel Mücadele Sosyal Belediyecilik. Bursa: Ekin Yayınları.

Koç, Neslihan. (2014). Sosyal belediyecilik hizmetleri ve finansmanı: Ege Belediyeler Birliği örneği. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.(yayımlanmamış doktora tezi) Manisa.

Koray, Meryem. (2007). Sosyal Politika: Nereye Doğru? Prof. Dr. Cahit Talaş Anısına Güncel Sosyal Politika Tartışmaları. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.

Köse, Hazal. (2010). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir Karşılaştırma: Maltepe ve Kadıköy ilçe Belediyeleri Örnekleri. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim dalı. İstanbul: Yayımlanmış Yüksek lisans tezi.

Mengi, Ayşegül. (1997). Federal Almanya'da Yerel Yönetimler. Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi Cilt, 6 Sayı,4.

Ortaylı, İlber. (2001). Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880).Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Öz, Cihan. Selek. (2010). Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri (İstanbul, Ankara, Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (yayımlanmış doktora tezi). Sakarya.

Özbek, Nadir. (2006). Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar. İstanbul: Tarih Vakfı Emeklilik Gözetim Merkezi Yayınları.

Özden, Kemal, (2013). Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar, Ankara Seçkin Yayınları

Öztürk, Hasret.,& Gül, Hüseyin. (2012). Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif mi? IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 377-392.

Palme Joakim, Heap Josephine, and Fritzell Johan, Significant increase in local welfare spending in Sweden, ESPN Flash Report 2016/58,July 2016, s.1-2,ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16146&langId... (E.T:08.02.2017)

Pektaş, Ethem. Kadri. (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Akademik İncelemeler Dergisi sayı,5, 5-22.

Salar; http://english.skl.se/municipalities_county_councils_and_regions, Erişim Tarihi: 15.02.2015.

Şahinoğlu, İlker. (2014). Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışı. Marmara üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü kamu Yönetim Ana Bilim Dalı (yayımlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul.

Şenkal, Abdülkadir., & Sarıpek, Doğa. Başar. (2007/2, 14). Avrupa Birliği'nin Karşılaştırmalı Refah Modelleri ve Sosyal Politikada Devletin Değişen Rolü” Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.

- Taşçı, Faruk. (2010). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya Örnekleri. Çalışma ve Toplum, 157-202.
- Toprak, Düriye.,& Şataf, Ceyda. (2009). Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı . Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt,1, Sayı 1.
- Uslu Harun, (2013). “Sosyal Politika Açısından Belediyeler ve Sosyal Belediyecilik”, içinde Kemal Özden, (der.), Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar, s. 101.
- Ünal, Feyzullah. (2011). Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, sayı.30, 241-248.
- Ünüsan, Teoman. (1999). Dünyada Mahalli İdareler. T.C. İçişleri Bakanlığı Mahalli, Yayın no:27 Ankara.
www.metinberber.com/kullanici_dosyolari/file/F.doc Erişim Tarihi:12.11.2015
www.ziyaguney.com/dosyalar/word/isvec.doc, Erişim Tarihi: 19.03.2016
- Yalçındağ, Selçuk. (2003). Federal Almanya'da Yerel Yönetimler, http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/5c1aab388d5bbc4_ek.pdf?dergi=Amme%20Idaresi%20Dergisi, Erişim Tarihi: 19.06.2016.
- Yamaç, Müzehher, İngiltere'de Yerel Yönetimler, Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:4, ss1-22.
- Yaşamış, Firuz D. (1996). Belediye Yönetimi. Ankara: Zirve Ofset.
- Yıldırım, Selahattin. (1990). Yerel Yönetim ve Demokrasi, Türk Belediyeciliğinde 60 Yıl Uluslar arası Sempozyum Bildiri ve Tartışmalar Kitabı. Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları Metropol İmar A.Ş.